

”Isäksi, joka olet”

**Kylmäkosken vankilan isäryhmän kokemuksia isyydestä
ja isäryhmästä**

Pauliina Nurmilampi
Päivi Pennanen

Opinnäytetyö
Tammikuu 2018
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosionomi (AMK), sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Nurmilampi, Pauliina Pennanen, Päivi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Tammikuu 2018
	Sivumäärä 48	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi "Isäksi, joka olet!" Kylmäkosken vankilan isäryhmän kokemuksia isyydestä ja isäryhmästä		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalialan tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Taja Kiiskilä		
Toimeksiantaja(t) Kylmäkosken vankila		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena oli Kylmäkosken vankilan isäryhmä ja isäryhmäläisten kokemukset isyydestä ja isäryhmästä. Kylmäkosken vankilan isäryhmässä käytettiin erityistä metodia, jossa käsiteltiin isyyttä kolmivaiheisesti. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille vanki-isien kokemuksia isäryhmään ja isyyteen liittyen. Tavoitteena oli saada selville isäryhmäläisten omia ajatuksia isyydestä sekä heidän mielipiteitä siitä, onko isäryhmästä ollut apua isyyden käsittelemisessä. Kylmäkosken vankila toimi opinnäytetyön toimeksiantajana.</p> <p>Opinnäytetyö on tehty käyttäen kvalitatiivista tutkimusotetta. Opinnäytetyötä varten on haastateltu kaikkia kuutta Kylmäkosken vankilan isäryhmään osallistunutta vankia. Haastattelut ovat tapahtuneet yksilöhaastatteluina ja ne on äänitetty. Haastattelut toteutettiin marraskuussa 2017. Haastatteluista saadut aineistot on analysoitu käyttäen teemoittelua.</p> <p>Tuloksista on saatu selville, että isäryhmätoiminta on koettu hyödylliseksi. Vanhemmuusteemaisille ryhmille olisi enemmän tarvetta. Lisäksi Kylmäkosken vankilassa käytetty kolmivaiheinen metodi havaittiin toimivaksi tavaksi käsitellä isyyttä. Tuloksista ilmeni, että vankilla täytyisi olla mahdollista viettää enemmän aikaa perheensä kanssa. Tätä asiaa oli perusteltu sillä, että se motivoisi rikoksettomaan elämään. Lapsitapaamisajat on koettu olevan kestoltaan liian lyhyitä, koska suurin osa tapaamisajasta menee lapsella vankilaympäristöön tottuessa.</p> <p>Opinnäytetyön johtopäätöksenä oli vankilan perhetyön lisääminen. Opinnäytetyössä on löydetty ristiriitaa vankilan turvallisuussääntöjen ja lastensuojelulaissa mainitun lapsen oikeuden yhteydenpitoon välillä. Lisäksi johtopäätöksenä oli isyyteen liittyvien asioiden kirjaamisen tärkeys. Opinnäytetyön kehitysehdotuksena on viedä isäryhmätoimintamallia muihin Suomen vankiloihin, joissa sitä ei vielä ole.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Isyys, isäryhmä, vankilan perhetyö, vanhemmuus, perhesuhteet		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Nurmilampi, Pauliina Pennanen, Päivi	Type of publication Bachelor's thesis	Date January 2018 Language of publication: Finnish
	Number of pages 48	Permission for web publication: x
Title of publication "Be the father that you are!" Father group member's experiences of fatherhood and the group in the Kylmäkoski Prison		
Degree programme Degree programme in Social Services		
Supervisor(s) Kiiskilä, Taja		
Assigned by Kylmäkoski prison		
Abstract <p>The topic of the thesis was Kylmäkoski prison's father group and the group members' experiences related to fatherhood and the group itself. A special method was used in the group in which fatherhood was dealt with in three stages. The purpose of the thesis was highlight prisoner fathers' experiences concerning fatherhood and the group itself. The aim was to examine the members' own ideas about fatherhood and their opinions on whether the father group had helped them in dealing with their paternity. The Kylmäkoski prison was the assignor of the thesis.</p> <p>The thesis was implemented by using the qualitative research approach. All the six prisoners who attended the father group program were interviewed for the study. The interviews were conducted on a one-on-one basis in November 2017, and they were recorded. The data obtained from the interviews was analysed by using themes.</p> <p>According to the results, the father group was found useful. There would be more need for groups focusing on parenting. In addition, the three-stage method used in the Kylmäkoski prison was found to be a practical way to process fatherhood. The results revealed that prisoners should be able to spend more time with their families. This was justified with the statement that it would motivate for a crime-free life. Meeting times with children were regarded as too short because most of the time of the meeting had to be spent by trying to make the children used to the prison environment.</p> <p>The conclusion of the thesis was a recommendation to add more family work to prison life. The thesis highlights a conflict between the prison's security rules and child welfare laws related to children's rights to stay in contact with their parents. Another conclusion was the importance of recording matters related to paternity. The development proposal of the thesis is that the father group model should be taken to those prisons in Finland that do not yet have it.</p>		
Keywords/tags (subjects) Fatherhood, father group, prison family work, parenthood, family ties		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Isyys	5
2.1	Isyyden merkitys.....	5
2.2	Vanhemmuus ja vankeus	8
3	Vankilan ja perheen yhteistyö.....	11
3.1	Perhesuhteiden ylläpitäminen vankilassa	11
3.2	Vankilan perhetyö	15
4	Kylmäkosken vankila.....	17
5	Opinnäytetyön toteutus.....	20
5.1	Tarkoitus ja tavoitteet	20
5.2	Kvalitatiivinen tutkimus.....	21
5.3	Tutkimuksen kohderyhmä.....	22
5.4	Tutkimusaineiston keruu.....	23
5.5	Aineiston analysointi	24
5.6	Luotettavuus ja eettisyys.....	26
6	Opinnäytetyön tulokset	27
6.1	Isäryhmään hakeminen	27
6.2	Isyyden käsitteleminen isäryhmän avulla	27
6.3	Isä vai vanki	29
6.4	Palaute isäryhmästä	29
6.5	Isä ja lapsi	30
6.6	Vankeuden vaikutus isyyteen.....	31
6.7	Mielipiteitä isyyden ja vanhemmuuden tukemisesta vankilassa.....	32
6.8	Tulosten johtopäätökset	33

7 Pohdinta	34
Lähteet	39
Liitteet	43
Liite 1. Haastattelurunko	43
Liite 2. Lupalomake haastatteluihin	44
Liite 3. Ilmoitus isäryhmästä.....	45
Liite 4. Todistus isäryhmästä	46
Liite 5. Tutkimuslupa	47

Kuviot

Kuvio 1. RISE:n toiminta (alkup. kuvio ks. Arvot ja Strategia 2017)	13
Kuvio 2. Kolmivaiheinen metodi	19
Kuvio 3. Analysointitapa.....	25
Kuvio 4. Yhteydenpito	31
Kuvio 5. Minkäläinen isä olet	32

1 Johdanto

Vuonna 2016 Suomessa oli päivittäin noin 3120 vankia. Lukema on kaksi prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. (Rikosseuraamuslaitos tilastoja 2016, 13.) Suomessa on 15 suljettua vankilaa, joissa muutamissa järjestetään isäryhmätoimintaa. Kylmäkosken vankilan isäryhmä -toiminnasta erityisen tekee siinä käytettävä metodi, joka on kolmivaiheinen. Täten isäryhmä poikkeaa muissa vankiloissa järjestetyistä isäryhmistä. Kylmäkosken vankilassa on tällä hetkellä 113 vankia, joista noin 40 on isiä. (Mäkelä 2017.)

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana on Kylmäkosken vankila. Opinnäytetyöllä tuodaan esille Kylmäkosken vankilan isäryhmän kokemuksia isäryhmästä ja heidän isyydestään. Opinnäytetyöllä selvitetään, kuinka isyyden käsittelemiseen isäryhmä on auttanut sekä isäryhmäläisten omia ajatuksia isyydestä. Opinnäytetyöllä otetaan selvää, kohdataanko vangit isäryhmän aikana isinä vai vankeina sekä vahvistaako isäryhmä heidän isyyttään. Lisäksi opinnäytetyöllä pyritään löytämään kehitysehdotuksia Kylmäkosken vankilan isäryhmä -toiminnalle. Opinnäytetyöllä tuodaan esille vanki-isien ääntä. Ääntä halutaan tuoda esille, koska vanki-isien ajatukset ja aihe ovat tärkeitä.

Muutama vuosi sitten vankien perhesuhteet ovat nousseet esille niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Erityisesti on keskitytty vankien lasten oikeuksiin ja heidän tilanteisiinsa. Lapsen oikeudet on pyritty sisällyttämään Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan vuonna 2013, kun lapsi- ja perhetyön linjaukset julkaistiin. Perheen roolia on saatu enemmän esille, kun vankeuslaki painotti rangaistusaikaista kuntoutusta. On tärkeää, että rikosseuraamusalalla tutkitaan vankien perheitä ja heidän perhe-elämänsä. Tämän avulla voidaan kehittää perheiden kanssa työskentelyä ja siinä käytettäviä käytäntöjä. (Enroos 2016.)

Suomessa on vähän tutkimustietoa vankien perhesuhteista. Useimmiten tutkimustiedon näkökulma keskittyy vankien terveydentilaan, lähisuhdeväkivaltaan ja uusintarikollisuuteen. Tehdyistä tutkimuksista selviää, että vankien perheiden kokonaiskuvasta ei ole saatavilla paljon tietoa. Tämän vuoksi vankien perhesuhteita tulisi tutkia enemmän, jotta saataisiin monipuolisempaa, myönteisempää ja laajempaa tietoa aiheesta. (Enroos 2016.)

2 Isyys

2.1 Isyyden merkitys

Isyys ja äitiys eroavat toisistaan. Äidin ja vauvan välillä on kiinteä tunneside, kun taas isyyteen vaikuttavat enemmän ympäristö ja kulttuuri. Vanhemman omista varhaisista sosiaalisista kokemuksista kumpuaa sieltä opittu kiintymyssuhde omiin lapsiin. Isyyttä voidaan määritellä psykologisen isyyden kautta. Psykologisella isyydellä viitataan tunnepohjaiseen kiintymykseen. Kun miehellä on vahva halu hoivata ja suojella lasta, sekä viettää lapsen kanssa aikaa yhdessä, voidaan puhua psykologisesta isyydestä. Tällöin isä ja lapsi muodostavat lähes vastaavanlaisen kiintymyssuhteen, joka on äidin ja lapsen välillä tunnistettavissa. (Huttunen 2001, 64; Sinkkonen 2011, 115, 121.)

Isyyttä voidaan tarkastella psykologisen isyyden lisäksi myös muidenkin eri merkitysten kautta. Selkein isyyden merkitys on biologinen, joka viittaa vain yhteen mieheen ja varmuuteen siitä, että hän on lapsen biologinen isä. Tällä tarkoitetaan perinnöllistä suhdetta, eli puolet lapsen geneettisestä perimästä on biologiselta isältä. Sosiaalinen isyys määrittelee isyyden lapsen kanssa asumisella ja lapsen arkeen osallistumisella. Sosiaalinen isyys ei kuitenkaan poissulje biologista isyyttä, ja monesti nämä kulkevat rinnakkain. Juridinen eli laillinen isyys on yksi isyyttä määrittelevä käsite. Silloin isällä on lapseen nähden lain edessä yhteiskunnan antamat oikeudet ja velvollisuudet. (Huttunen 2001, 58, 60, 62–63.)

Isyyslain (11/2015, 18 §) mukaan mies tunnistautuu isäksi lastenvalvojalle, tunnistautumisen jälkeen hänestä tulee juridinen isä. Tunnistautuminen täytyy tehdä erityisesti silloin, jos mies ei ole avioliitossa lapsen äidin kanssa (L 11/2015, 2 §). Avioliiton aikana saatu yhteinen lapsi antaa isyysolettaman perusteella miehelle juridisen isyyden. Niin lapsi kuin vanhemmat käyttävät isä -sanaa itse määrittelemällään tavalla. Kukaan ulkopuolinen henkilö ei voi tulla kertomaan lapselle minkälainen hänen

isänsä on. Ulkopuolinen henkilö näkee vain pieniä hetkiä isä-lapsisuhteesta ja voi täten saada siitä toisenlaisen mielikuvan. Lapsi saa itse luoda oman mielikuvansa isästään ja isä lapsestaan. Miehellä joka asuu erillään lapsistaan, on yleensä tärkeää, että häntä kutsuttaisiin isäksi, vaikka yhteydenpito lapsien kanssa olisi kuinka vähäistä. (Huttunen 2001, 58.)

Vanhemmat ovat yhdessä lapsen huoltajia, kun lapsi syntyy heidän avioliitossa. Jos lapsi syntyy, kun vanhemmat eivät ole avioliitossa, on lapsen isän vahvistettava isyytensä ennen kuin hänen huoltajuutensa voidaan vahvistaa. Elatuksesta ja tapaamisoi-keudesta tulee sopia silloin, jos lapsen vanhemmat eivät asu yhdessä. Lapsen huoltajana voi toimia lapsen vanhempi tai muu henkilö, jolle lapsen huolto on päätetty. Lapsen täytettyä kahdeksantoista vuotta, lapsen huolto päättyy. Lapsen huollolla turvataan lapsen kehitys ja hyvinvointi, huomioiden hänen yksilölliset tarpeensa ja toivomuksensa. Läheisiä ja positiivisia ihmissuhteita, erityisesti lapsen ja vanhemman välistä suhdetta, pyritään turvaamaan lapsen huollolla. (Huoltajuus, elatus, isyyden tunnustaminen n.d.; L 361/1983, 1 §, 6 §.)

Ei ole itsestään selvää, että isyyteen saa tukea omalta isältään tai muulta isähahmolta. Isäksi tulo voi tuoda monia erilaisia tunteita esille, joista olisi hyvä keskustella muiden kanssa. Voi olla, että omassa lapsuudessa koetut eri käyttäytymismallit heijastuvat omaan isyyteen. (Mykkänen & Huttunen 2008, 169; Sinkkonen 2008, 41.) Mykkäsen ja Huttusen (2008, 178) mukaan Barclay ja Lupton (1999) toteavat tutkimuksessaan, että isän voi olla haastavaa ymmärtää, mitä lapsen syntymä tuo tullessaan, ja hän saattaa olettaa sen olevan helpompaa kuin se oikeasti on. Hyvän isyyden ajateltiin odotusaikana olevan läsnäoloa, joka on yhdessä tekemistä sekä samalla lapselle välittyä miehen mallin. Lapsen syntymän jälkeinen aika on auttanut isiä ymmärtämään, ettei odotusajan ajatukset välttämättä vastaakaan todellisuutta. Sinkkonen (2008, 68) kertoo, että isyyden merkityksestä on tehty tutkimuksia, joiden tulokset näyttävät, että isän läsnäololla on positiivisia vaikutuksia lapsen elämään. Isyyden merkityksestä tarvitaan lisää tutkimusta, kuitenkin tehtyjen tutkimusten tuloksista on saatu selville, että isyyteen sitoutumista tulisi tukea enemmän (mts. 68).

Lastensuojelun näkökulma

Lastensuojelulain (417/2007, 2 §) mukaan lapsen hyvinvoinnista vastaa hänen huoltajansa. Lastensuojelulla tuetaan jokaista, joka vastaa lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Tukeminen tapahtuu tarvittavien palveluiden ja tukitoimien järjestämisellä. Tukemisen muotoja ovat muun muassa avohuollon tukitoimet, kiireellinen sijoitus, huostaanotto ja jälkihuolto. Kun lastensuojelulle on todettu tarvetta, aloitetaan ensisijaisesti avohuollon tukitoimet. Avohuollon tukitoimilla tuetaan lapsen kehitystä ja vahvistetaan lapsesta vastaavien henkilöiden, esimerkiksi vanhempien tai huoltajien, kasvatuskykyä. Avohuollon tukitoimia ovat muun muassa lapsen ja hänen perheensä tukeminen ongelmatilanteen selvittämisessä, tehostettu perhetyö sekä perhekuntoutus. (L 417/2007, 3 §, 34 §, 36 §.)

Kiireelliselle sijoitukselle on tarvetta, jos lapsi on välittömässä vaarassa, esimerkiksi olemalla vaaraksi itselleen, tai lapsen kasvuympäristö vaarantaa hänen terveyttään. Kiireellisen sijoituksen kesto voi olla korkeintaan 30 päivää, mutta se voi jatkua muun muassa silloin, kun huostaanotto on laitettu vireille. Huostaanottoon ryhdytään vain, jos muut tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisia. Lapsen kasvatuksesta, sijoituksesta sekä muusta huolenpidosta vastaa huostaanoton aikana sosiaalihuollon toimielin, esimerkiksi sosiaalityöntekijä. Sosiaalihuollon toimielin pyrkii yhteistyöhön lapsen vanhempien tai huoltajien kanssa lasta koskevissa päätöksissä, kuitenkin huomioiden lapsen edun. Huostassapito päätetään lopettaa, jos se on lapsen edun mukaista tai viimeistään lapsen täyttäessä 18 vuotta. Huostaanoton tai muun sijoituksen jälkeen, joka on kestänyt vähintään puoli vuotta, nuorelle on tarjottava jälkihuoltoa. Jälkihuollon tehtävänä on tukea nuoren itsenäistymistä sekä kasvua. Oikeus jälkihuoltoon päättyy viimeistään nuoren täyttäessä 21 vuotta. (L 417/2007, 38 §, 40 §, 45 §, 47 §, 75 §, 76 §.)

Monet eri tahot tekevät yhteistyötä vankiperheiden kanssa. Sosiaali- ja vankilaviranomaisten välistä yhteistyötä tarvitaan vankeuden eri vaiheissa arvioitaessa lapsen etua. Kun arvioidaan lapsen etua, on huomioitava lapsen tietoisuus vanhemman vankeudesta ja siitä, mitä hänelle on jo kerrottu asiasta. Vanhemman vankeus tulee käsitellä lapsen kanssa, jos sitä ei ole hänen kanssaan vielä käsitelty. Lastensuojelun olisi hyvä olla tietoinen lapsen ja vanhemman vankeuden aikaisista ajatuksista. Vankilaan joutuvalle vanhemmalle sekä kotiin jäävälle vanhemmalle voi olla vaikeaa kertoa vankeudesta lapselle, joten perhe voi tarvita ulkopuolista apua asian käsittelyyn. Vankilan henkilökunnan tulee tukea vankilassa olevaa vanhempaa. Vanhemmuutta tuetaan vankilassa erilaisilla yksilö- ja ryhmäohjauksilla. Kotiin jäävän perheen hyvinvointi on tärkeää huomioida. Perheelle tulee tarjota riittävästi apua, esimerkiksi erilaisilla avohuollon tukitoimilla, huomioiden lapsen tilanne ja vanhemman jaksaminen. Lapsi voi jutella vanhemman vankeudesta esimerkiksi koulukuraattorin tai psykologin kanssa. Lapsen ollessa sijoitettuna, sijoituspaikan on tärkeää olla osallisena tukitoimien suunnittelussa sekä auttamassa lapsen ja vankilassa olevan vanhemman yhteydenpitoa. (Vanhemman vankeusrangaistus 2016.)

2.2 Vanhemmuus ja vankeus

Vankeus aiheuttaa lapsen joutumisen eroon vanhemmastaan, joka saattaa heikentää vanhempi-lapsi -suhdetta, ja lopulta johtaa suhteen hajoamiseen. On todennäköistä, että vankeuden aikana vanhempi ja lapsi vieraantuvat toisistaan, koska heillä ei ole mahdollisuutta säännöllisiin tapaamisiin. Vanhempi-lapsi -suhteen tukeminen rangaistuksen aikana on tärkeää, koska sen uudelleen rakentaminen vankeuden jälkeen saattaa olla haasteellista. Alle 15-vuotiaan lapsen tapaamiseen voidaan myöntää lupa siihen soveltuvassa tilassa suljetussa vankilassa, jos se on tarpeellinen yhteyksien ylläpitämiseen vankin ja lapsen välillä sekä, jos se on lapsen edun mukaista. Tapaamiset ovat kestoaltaan lyhyitä, eikä lapsi pysty pitämään vanhempaansa yhteyttä silloin, kun itse haluaisi. Lapsi tarvitsee yhteydenpitoa vanhempaansa oman identiteetin ra-

kentämiseksi. Vieraantumisen vanhemmasta voi tapahtua, mikäli lapsi ei pääse tapaamaan vanhempansa ja yhteydenpito loppuu. Vanhempi saattaa alkaa pohtia vankeuden aikana, mitä on tehnyt lapsensa kanssa ennen vankeutta. Hän saattaa myös pohtia, mitä olisi toivonut tekevänsä lapsensa kanssa ennen vankilaan joutumista. (Fathers in prison n.d.; King 2002, 54; L 767/2005, 13:5 §; Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 8; Vankien omaiset VAO Ry 2017, 24.)

On monenlaisia tahoja, kuten neuvola, koulu ja lastensuojelu, joissa tuetaan perheitä ja vanhemmuutta. Useasti näissä tahoissa tehtävää muutostyötä tehdään vanhemmuuden kautta. Tämä tarkoittaa vanhempien tukemista heidän kasvatustehtäväänsä sekä lapsen suojelemista. Esimerkiksi lastensuojelun tulee tukea perhettä ja olla lapsen suojana, kun lapsen hyvinvoinnin kannalta perheen kyvyt eivät ole riittäviä. Hyvän lapsuuden takaamiseen ei kuitenkaan ole olemassa tietynlaista perhemallia, vaan eri perheet voivat sen omalla tavallaan taata. Vankilan rooli tällaisena tahona on hieman erilainen, sillä siellä keskitytään toimeenpanemaan rangaistuksia ja ehkäisemään uusintarikollisuutta. Vankien vanhemmuudet saattavat poiketa niin sanoituista normaaleiksi ajatelluista vanhemmuussuhteista. Vankilaympäristössä näkyy erilaisia käsityksiä niin vanhemmuudesta kuin sen tuomista velvollisuuksista ja vastuista. Erilaisia näkemyksiä esiintyy, koska vankilassa vankien sisäiset kulttuurilliset käsitykset eroavat toisistaan. (Enroos 2015, 25–27.)

Vanhemmuutta tuetaan Rikosseuraamuslaitoksella monin erilaisin tavoin. Tukemisen muotoja ovat muun muassa vangille järjestettävä yksilötyö, yhteydenoton mahdollistaminen vangin ja lapsen välillä, verkostotyöskentely, vanhempi-lapsi -tapaamiset sekä koevapaudet. Vangeille järjestetään alueellisia sekä vankilakohtaisia perheleirejä, joiden tarkoituksena on tukea vanhemmuutta. Vankilassa tuetaan vanhemmuutta myös vahvistamalla arjessa tarvittavia taitoja, sekä vangille on tarjolla päihdekuntoutusta. Vangeille tulee järjestää vankiloissa vanhempi-lapsi -päiviä, jolloin vanhempi voi vahvistaa suhdetta lapseensa. (Lapsi ja perhetyön linjaukset 2013, 17, 22.)

Vangin vanhemmuutta tuetaan myös vankeuden jälkeen. Entinen vanki voi halutesaan hakea tukea vankilasta vapautumiselle. Tukea vapautumiselle tarjoaa muun muassa KRIS-järjestö. KRIS:n toiminnalla on neljä periaatetta, jotka ovat rehellisyys, päihitteettömyys, yhteisvastuullisuus ja toveruus. Kun vanki ottaa yhteyttä ensimmäisen kerran järjestöön, tuki alkaa heti. KRIS:illä toimivat tukihenkilöt ovat itse entisiä vankeja ja heillä on kokemusta vapauden tuomista haasteista ja siitä, miten kohdata uudenlainen elämäntapa. Järjestöllä on tarjottavana luottamuksellista vertaistukea, kokemusasiantuntijoiden tietoa sekä yhteydenpitoa. KRIS tukee päihitteetöntä ja rikoksetonta elämäntapaa. Päihitteettömyyttä ja rikoksettomuutta kannustetaan vertaiskokemuksien avulla ja täten edistetään vangin myönteistä sopeutumista yhteiskuntaan. (Mikä KRIS on? n.d.; Vankilatyö n.d.)

Vangin vastuuta oman lapsensa kasvatuksesta tulee tukea ja edistää. Vankilassa olevan vanhemman vastuulla tarkoitetaan muun muassa tietämystä lapsen elämästä. Hänelle täytyy tarjota mahdollisuutta osallistua lapsensa koulunkäyntiin, esimerkiksi olemalla apuna koulutehtävien teossa tapaamisilla. Halutessaan vanhempi, joka on vankilassa, voi äänittää tallenteelle iltasatuja, joita lapsi saa kotona kuunnella. Vaasan kaupunginkirjasto ja Vaasan vankila ovat yhteistyöllään toteuttaneet hankkeen, jonka pyrkimyksenä on vahvistaa vankilassa olevan vanhemman ja hänen lapsensa välistä suhdetta. Hankkeessa vanki-isä äänitti valitsemansa sadun cd-levylle, jonka hän sai lähettää lapselleen. Tämän myötä vanki-isä sai olla enemmän mukana perheensä arjessa. (Iltasatuja vankilasta kotiin 2011; Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 22.)

Vanhemmalla kuuluu olla mahdollisuus osallistua huoltajuuteen koskeviin asioihin. Vanhemman lastenhoidon näkökulmasta tärkeitä arjessa tarvittavia taitoja tulee lisätä. Tällaisia taitoja voidaan lisätä esimerkiksi kertomalla lapsen päivärytmistä. Tällä tavoin tuetaan vanhempaa hänen kasvatustehtävässään. Lapsen eri kasvuvaiheista kertominen on yksi olennainen tukemisen muoto. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 34.)

Ensi- ja turvakotien liitto on alkanut toteuttaa Vanhempi vankilan portilla -hanketta kolmen jäsenyhdistyksen kanssa. Hanke on toiminnassa vuosina 2017–2019. Hankkeen tarkoituksena on kehittää malli vankiperhetyölle, jonka avulla voidaan vahvistaa perheen välistä vuorovaikutusta ja arjen hallintaa. Hankkeen myötä tehdään vanhemmuuden tukemiseen ja sen hyviin käytäntöihin liittyen koulutusmalli, joka jaetaan kuntiin, rikosseuraamusalalle ja kolmannen sektorin toimijoille. (Vanhempi vankilan portilla 2017–2019 n.d.)

3 Vankilan ja perheen yhteistyö

3.1 Perhesuhteiden ylläpitäminen vankilassa

Ihmisen elämän vaikuttavimpia suhteita ovat perhesuhteet. Ihmisellä voi elämässään olla samanaikaisesti monia perhesuhteita, kuten esimerkiksi isänä, puolisona ja poikana. Perhesuhteissa korostuu vastuu, huolenpito ja hoiva. (Sevón & Notko 2008, 13.) Perhesuhteiden ylläpitämiseen liittyy olennaisesti kuntoutus vankeusrangaistuksen aikana (Raninen 2013, 131). Vankeuslain mukaan vangin suhteiden ylläpitämistä läheisiinsä sekä hänen sosiaalista kuntoutumistaan on tuettava. Vangille voidaan myöntää lupa valvomattomaan tapaamiseen läheisen kanssa, mikäli yhteyksien säilyttämisen kannalta se on perusteltua. (L 767/2005, 10:6 §, 13:4 §.) Lisäksi lastensuojelulaissa (417/2007, 54 §) kerrotaan, että lapsella on oikeus pitää yhteyttä vanhempiinsa sekä tavata heitä. Keskeistä vankien hyvinvointia tukevissa ihmissuhteissa on, että vanki kokee tulleen hyväksytyksi sekä olevansa myönteisesti merkityksellinen. Vertaisilta voi saada myös tukea, sillä he ymmärtävät miten stressaavaa ja rankkaa elämä voi olla. (Virolainen 2017, 8.)

Lapsen tavat kiintyä vanhempiinsa poikkeavat toisistaan. Lapsella voi olla luottavainen kiintymyssuhde molempiin vanhempiinsa, tai se voi olla vain toiseen. On myös mahdollista, että hän on kiintynyt välttelevästi molempiin vanhempiinsa. (Hautamäki

2002, 33.) YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa on otettava huomioon lapsen etu, jos toimet koskettavat lapsia. Lapsella on oikeus tavata vanhempansa vanhempilapsi -tapaamisessa tai valvomattomassa tapaamisessa, mikäli pystytään turvaamaan lapsen etu. (Vankien omaiset VAO Ry 2017, 20; YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, 3. artikla.)

Vankiloissa on pyritty lisäämään valvomattomien tapaamistilojen käyttöä, jotta vanhemmalla ja hänen lapsellaan olisi mahdollisuus tavata toisensa mahdollisimman usein. Alaikäisillä lapsilla on oltava mahdollisuus tavata vanhempansa niin, että heillä on lupa koskettaa toisiaan. Vankilan tilojen sisustamisessa tulee huomioida niiden soveltuvuus lapsille sopiviksi. Lastensuojelu voi olla mukana suunnittelemassa tapaamisia lapsen ja vankilassa olevan vanhemman välillä. (Lapset etusijalle vankiloiden perhetyössä 2013.)

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on ylläpitää omalta osaltaan turvallisuutta yhteiskunnassa ja sitä kautta pyrkiä vähentämään uusintarikollisuutta. Yhtenä Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on tukea vankia rikoksettomaan elämään verkostoyhteistyöllä (ks. kuvio 1). Verkostoyhteistyöllä tarkoitetaan yhteistyötä viranomaisten, kolmannen sektorin sekä vangin läheisten kanssa. Tällä lisätään vangin mahdollisuuksia kiinnittyä yhteiskuntaan vankeusrangaistuksen jälkeen. (Arvot ja strategia 2017.)

Kuvio 1. RISE:n toiminta (alkup. kuvio ks. Arvot ja Strategia 2017)

Perhesuhteiden ylläpitämisessä sekä niiden tukemisessa on Rikosseuraamuslaitoksella merkittävä rooli. Kun hyviä perhesuhteita ylläpidetään, se tukee samalla Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteiden toteutumista. Perhesuhteet voivat olla voimaannuttavia, mutta myös tuhoisia. Tuhoisia perhesuhteita voivat olla esimerkiksi sellaiset perhesuhteet, joissa on tapahtunut joko psyykkistä tai fyysistä väkivaltaa tai molempia. Rikosseuraamuslaitos pyrkii vaikuttamaan tuhoisiin perhesuhteisiin estämällä tällaisista suhteista aiheutuvia ongelmia. Vankilassa pyritään rajamaan mahdollisimman vähän perhesuhteita, vankilan järjestyksen edellyttämällä tavalla. Yhteyttä voidaan pitää sekä puhelimitse ja kirjeillä että tapaamisilla, poistumisluvilla ja perheleireillä. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 6, 12.)

King (2002, 2) on tehnyt Irlannissa tutkimuksen, jonka tarkoituksena oli selvittää Irlannin vankien lasten tietoisuutta vanhemman vankeudesta, ja näin tarjota heidän tarpeisiinsa tukea. Tutkimuksessa selvisi vankien huoli siitä, kuinka heidän lapsiinsa

tullaan reagoimaan vankeuden takia. Myös lasten huoltajilla oli sama huoli. Vankeus ei pelkästään vaikuta vankeusrangaistusta suorittavaan, vaan sillä on myös suuri vaikutus muihin henkilöihin, esimerkiksi lapsi saatetaan leimata sen takia. Vankeudesta kertominen herättää vanhemmissa huolta, miten lapsi tulee reagoimaan asiaan. Olisi hyödyllistä perustaa neuvontapalvelu niin lapsille kuin huoltajille, missä keskityttäisiin käsittelemään aihetta heille sopivalla tavalla. (Mts. 53, 56.)

Kriminaalihuollon tukisäätiöllä on Portti Vapauteen -sivusto. Sivustolla on erikseen sivut, jotka on suunnattu lapsille, joiden vanhempi tai muu läheinen on vankilassa tai suorittamassa yhdyskuntapalvelua. Sivustolla lapsi pääsee esimerkiksi tutustumaan vankilaan ja sen päivärytmiin sekä tapaamisiin, ja mitä vankiloissa tapahtuu. Lisäksi lapsi voi kysyä itseään mietityttäviä kysymyksiä ja katsoa myös muiden lasten kysymyksiä, sekä mitä niihin on vastattu. Sivustolla on kerrottu vankilasta ja siihen liittyvistä asioista lapsen kielellä. On hyvä, että lapsi pääsee kysymään mitä vain mieltä askarruttavia kysymyksiä vankilaan liittyen. (Lasten sivut n.d.)

Kriminaalihuollon tukisäätiöllä on käytössä Ehjä perhe -toiminta. Se on lapsi- ja perhetyötä, jolla pyritään edistämään rangaistuksen saaneen vanhemmuutta ja vähentämään vanhemman rangaistuksen tuomia haittoja lapselle. Ehjä perhe -toiminta järjestää muun muassa kriisiperhetyötä, vertaisryhmätoimintaa sekä perhe- ja parisuhdeleirejä. Toiminnalla tuetaan rangaistuksen saaneita ja heidän läheisiään. (Ehjä perhe -toiminta n.d.) Lisäksi on olemassa opas perheelle, josta voi saada apua siihen, kuinka voidaan kertoa lapselle vankeudesta. Opas antaa tukea myös tilanteeseen, kun toinen vanhempi on vankilassa. Opas sisältää erilaisia tahoja, joista perhe voi saada apua ja tietoa rikosprosessin eri vaiheista. Oppaassa korostetaan vanhemman jaksamista kotona olleessaan. (Sassi 2017.)

Kriminaalihuollon tukisäätiö on toteuttanut erilaisia perhehankkeita, joiden avulla voidaan tukea perheitä, joissa toinen vanhemmista on vankilassa. Totuus vankeu-

desta kuuluu kertoa myös lapselle hänen ikätaso huomioiden. Jos lasta suojellaan kyseiseltä tiedolta, saattaa lapsi luoda oman mielikuvan siitä, mitä on tapahtunut. Tässä tapauksessa lapsi voi esimerkiksi kuvitella vanhempansa kuolleen. Tärkeää on keskustella aiheesta, jottei lapsi saa vääränlaista kuvaa vanhemman tilanteesta. (Vankien omaiset VAO Ry 2017, 28–29.)

3.2 Vankilan perhetyö

Perhetyöhön ei ole yksiselitteistä määritelmää, vaan sillä voi olla monta merkitystä. Merkitys vaihtelee toimintaympäristön mukaan, esimerkiksi neuvolan perhetyö on erilaista kuin vankilan perhetyö. Perheiden elämästä lähtevät tarpeet toimivat perhetyön lähtökohtina. Niihin voi liittyä muun muassa vanhemmuuden tukemista ja hyvinvoinnin lisäämistä perheessä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 27.) Perhetyöksi kutsutaan vankilan toimintaa, jossa pidetään yhteyttä vankien perheenjäseniin. Perhetyötä ei tee vain yksi henkilöstöryhmä, vaan sitä tekevät useat henkilöstöt muiden tehtävien lomassa. Keskeisenä tavoitteena vankilassa tapahtuvassa perhetyössä on vähentää vankeuden tuomaa haittaa. Tähän tavoitteeseen pyritään pääsemään tukemalla vankeusrangaistusajan suunnitelman toteutumista. (Vankien omaiset VAO Ry 2017, 19.)

Perhetyötä tapahtuu yhdessä perheen kanssa, tässä keskeistä on lapsen etu. Perhetyötä tarjotaan myös vangeille, joilla on muita läheisiä ihmissuhteita. Lisäksi perhetyöllä voidaan antaa tukea parisuhteelle. Kuitenkin, on tärkeää muistaa, että vankilan perhetyö painottuu vangin kanssa työskentelyyn. Vankilan perhetyön tavoitteena on lisätä vangin tietoisuutta elämänhallinnasta ja arjessa selviytymisestä. Rikosseuraamuslaitoksessa perhetyön määrittely on haastavaa, koska vankilassa tapahtuva perhetyö vaihtelee alueittain. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 8; Vankien omaiset VAO Ry 2017, 20.)

Rikosseuraamusalan perhetyössä keskitytään pääsääntöisesti vangin ja asiakkaan näkökulmaan, mutta lapsen etuun ja hänen oikeuksiinsa tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Rikosseuraamuslaitoksen työssä, joka koskettaa vangin lapsia, tai jos vanki itse on alaikäinen, tulee suunnitella lapsen etu. Kun lapsen etua suunnitellaan, täytyy huomioida miten eri vaihtoehdot ja toiminnot turvaavat lapselle muun muassa turvallisen kasvuympäristön, tasapainoisen hyvinvoinnin ja kehityksen. (L 417/2007, 4 §; Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 6 & 9.)

Vankilassa toteutetaan perhetyötä monilla erilaisilla menetelmillä ja toimintamuodoilla. Jokaisella alueella ja vankilalla on omat menetelmät ja toimintamuodot, jolloin Rikosseuraamuslaitoksen on haastavaa määritellä perhetyö tarkasti. Vankilan perhetyö sisältää ohjausta ja neuvontaa, perhesuhteiden edistämistä yhteydenpidon järjestämisillä sekä tukea kriisitilanteissa. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 8; Vankien omaiset VAO Ry 2017, 19.)

Nova Smart Solutions (2016, 5) kertoo raportissaan Englannin ja Walesin vankiloissa toimivasta Integrated Family Support -ohjelmasta. Ohjelman tarkoituksena on parantaa vankien ja heidän perheidensä mahdollisuuksia rikoksettomaan elämään, esimerkiksi siten, etteivät vankien lapset syyllistyisi rikoksiin ja sitä kautta joutuisi vankilaan. Ohjelmassa työskennellään yhdessä eri organisaatioiden kanssa. Tavoitteena on saada vangeille ja heidän perheilleen sekä lapsilleen parhain mahdollinen tuki. Kuitenkaan raportissa ei tullut ilmi, mitä tukikeinoja Integrated Family Support -ohjelmassa käytetään.

Vankilan perhetyöhön liittyen on tehty opinnäytetyö Jyväskylän ammattikorkeakoulussa vuonna 2013. Opinnäytetyön ovat tehneet Pia Pellonpää ja Sanna-Kaisa Peränen. Opinnäytetyöllä on haluttu selvittää, mitä vankilan perhetyö on ja huomioidaanko siinä lapsen oikeudet, miten sitä voitaisiin kehittää sekä miten perheet ovat kokeneet vankilan perhetyön. Opinnäytetyö on toteutettu sähköposti kyselyn avulla.

Kyselyyn oli vastannut kolme vankiperhettä sekä neljä alan asiantuntijaa. Opinnäyte-työn tuloksista on tullut selville, etteivät vankiperheet koe vanhemman vankeuden vaikuttaneen paljolti perheen arkielämään. Vastajat ovat perustelleet tätä sillä, että toinen vanhemmista on jo lapsen syntyessä ollut vankilassa sekä tilanteeseen on totuttu ajan myötä. Lisäksi tuloksista selvisi, että perheet ovat saaneet apua tilanteeseensa parhaiten sukulaisiltaan. Joku kyselyyn vastannut ei tiennyt mistä voisi hakea ammattiapua perheen tilanteeseen. (Pellonpää & Peräinen 2013, 44–45, 50–51.)

4 Kylmäkosken vankila

Kylmäkosken vankila sijaitsee Akaan kunnassa, ja se on yksi Länsi-Suomen rikosseuraamusalueeseen kuuluvista vankiloista. Se on suljettu vankila, jossa on myös tutkintavankiosasto ja päihdekuntoutumisosasto. Vankipaikkoja on 113, jotka ovat tarkoitettu ainoastaan miesvangeille. Kylmäkosken vankila on perustettu 1993. (Kylmäkosken vankila 2017.)

Jokaiselle vangille luodaan yksilöllinen rangaistusajan suunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on alentaa rikoksen uusiutumiseriskiä ja parantaa vangin selviytymistä vapautumisen jälkeen. Kun vanki saa harjoittaa rangaistusaikana elämänhallintataitojaan, vapauduttuaan hänellä on paremmat mahdollisuudet onnistua siviilielämässä. Lain mukaan vanki vastaa suunnitelman toteutumisesta, jota seuraa rikosseuraamus-esimies. (Kohti avoimempaa täytäntöönpanoa n.d., 3; L 767/2005, 4:6 §, 4:7 §.)

Kylmäkosken vankilassa rajoitetaan puhelimen käyttöä. Vankien käytössä on korttipuhelin, joka löytyy vankilan jokaiselta osastolta. Jokainen vanki saa korttipuhelimeen henkilökohtaisen PIN-koodin. Korttipuhelimella saa soittaa arkisin, jos soittoon

on etukäteen anottu lupa. Kuitenkin puheluiden määrää ja kestoja rajoitetaan. Siviilistä ei voi soittaa vangille. Vankien lähettämiä ja vangeille lähetettäviä postilähetyksiä tarkistetaan. (Kylmäkosken vankilan omaisen opas n.d.; Tietopaketti Kylmäkosken vankilasta sen yhteistyökumppanien ammattilaisille, muille sidosryhmille ja sinne tuleville vangeille n.d., 2.)

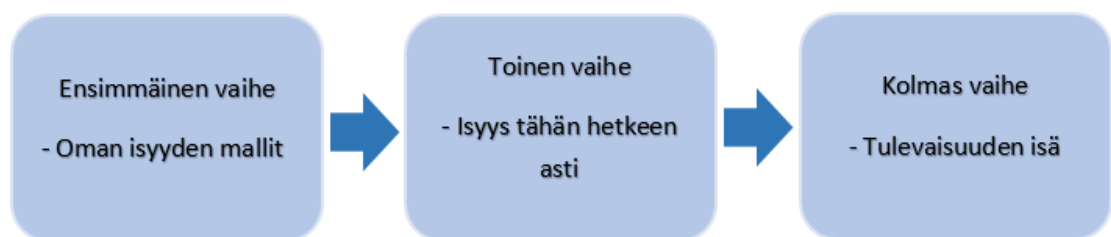
Kylmäkosken vankilassa toteutetaan sosiaalista kuntoutusta. Sen tavoitteita ovat muun muassa vangin sosiaalisten valmiuksien ja arkielämän taitojen ylläpito, sekä vangin auttaminen vapautumiseen valmistautumisessa. Sosiaalinen kuntoutus pitää sisällään muun muassa perhetyötä. Kylmäkosken vankilassa sosiaalista kuntoutusta toteutetaan esimerkiksi sirkustyöpaja-toimintana, parisuhde- ja perheneuvotteluina, perheleireinä Vilppulan vankilassa, perhetapaamisina, isä-lapsi -iltoina ja vanhemmuutta tukevinä isäryhminä. (Tietopaketti Kylmäkosken vankilasta sen yhteistyökumppanien ammattilaisille, muille sidosryhmille ja sinne tuleville vangeille n.d., 6.)

Kylmäkosken vankilan isäryhmä

Kylmäkosken vankilassa isäryhmä -toimintaa on järjestetty kolmena vuonna säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tämä opinnäytetyö toteutettiin kuudennesta isäryhmästä. Isäryhmä kokoontui yhteensä seitsemän kertaa, kerran viikossa loka-marraskuun ajan. Isäryhmän suunnittelusta vastasi pastori Vesa Mäkelä. Ohjaajina isäryhmässä toimivat pastori Vesa Mäkelä ja työnohjaaja Pirkko Salmi. Isäryhmä toteutettiin Kylmäkosken vankilassa, sille erikseen valitussa tilassa. Isäryhmää oli mainostettu Kylmäkosken vankilan osastoissa olevilla ilmoituksilla (ks. liite 3).

Kylmäkosken vankilan isäryhmä on kuntoutusryhmä vanki-isille. Tavoitteena on herätellä oman isyyden kasvuprosessi vastuulliseen vanhemmuuteen. Lisäksi tavoitteena on nostaa esille sellaisia käytännön näkökulmia, jotka tukevat vangin ajatusta siitä, millainen isä hän haluaa olla omille lapsilleen. Isäryhmä toteutetaan vertaisryhmäprosessina, jossa on kolme vaihetta (ks. kuvio 2). Ensimmäisenä pyritään nostamaan

esille oman isyyden mallit, jotka pohjautuvat omaan lapsuudenperheeseen. Toisessa vaiheessa käydään läpi isyyttä tähän hetkeen asti. Kolmannessa vaiheessa luodaan suunnitelma omalle tulevaisuuden isyydelle, käyttäen apuna edellisiä isäryhmän vaiheita. Tulevaisuuden suunnitelmista laaditaan taskukokoinen koonti, jossa on nähtävillä tulevaisuuden tavoitteet isänä olemiselle. Isäryhmän loputtua jokainen vanki-isä saa todistuksen isäryhmään osallistumisesta (ks. liite 4). (Mäkelä 2017; Mäkelä n.d.)

Kuvio 2. Kolmivaiheinen metodi

Kylmäkosken vankilan isäryhmässä käsiteltiin jokaisen isäryhmäläisen yksilölliset elämäntarinat, ajatukset ja tavoitteet. Jokainen isäryhmäläinen sai ensin kertoa itse oman tarinansa, jonka jälkeen muut ryhmässä olevat saivat kommentoida kuulemaansa sekä auttaa tunteiden sanoittamisessa. Samalla, kun isäryhmäläinen kertoi omaa tarinaansa, pastori kirjasi isäryhmäläisen ajatukset fläppipaperille nähtäville. Jokainen ryhmän vaihe kirjattiin erillisille fläppipapereille, ja kaikilla isäryhmäläisillä oli omat fläppipaperinsa. Isäryhmän vaiheet käytiin läpi yksi kerrallaan niin, että jokainen isäryhmäläinen kertoi vuorotellen oman tarinansa kyseisestä vaihteesta. Kun jokainen oli kertonut oman tarinansa vaiheeseen liittyen, siirryttiin seuraavaan vaiheeseen. Tällä menetelmällä käytiin jokainen vaihe läpi. (Mäkelä n.d.)

Kylmäkosken vankilan isäryhmässä käytetään kolmivaiheista metodia, joka on kyseisen ryhmän erityisyys. Metodien avulla saadaan käsiteltyä menneisyyden haasteita ja

jätettyä ne taakse. Kun haasteet on käsitelty, voidaan nostaa esille isyyden perimmäiset tavoitteet, joiden eteen ollaan valmiita työskentelemään. Tämä tekee siitä erityisen verrattuna muiden vankiloiden isäryhmiin. Suomen vankiloissa toimivista isäryhmistä ja niiden määrästä ei ole paljon tietoa. (Mäkelä 2017.)

Muita vanhemmuusteemaisia isäryhmiä on toteutettu muun muassa Riihimäen vankilassa. Siellä on toteutettu isäryhmä vuonna 2012 osana Kriminaalihuollon tukisäätiön Ehjä perhe -toimintaa. Kyseisestä isäryhmästä on tehty opinnäytetyö Laurean ammattikorkeakoulussa, jonka ovat tehneet Heidi Koponen ja Mari-Anne Lehtola. Opinnäytetyöllä tuotettiin tietoa siitä, kuinka toimiva vanhemmuusteemainen isäryhmä on sekä tietoa isäryhmän kehittämistarpeista. Lisäksi opinnäytetyön avulla on haluttu saada perhetyötä koskevista asioista isäryhmään osallistuneiden vanki-isien ääniä kuuluviin. Opinnäytetyö on toteutettu arvioimalla isäryhmää prosessiarvioinnin avulla, ryhmän suunnittelusta sen loppuun asti. Opinnäytetyön tuloksista oli noussut esille tarve isäryhmätoiminnan lisäämisestä sekä lasten oikeuksien huomioimisesta. (Koponen & Lehtola 2013, 28–29, 88.)

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille vanki-isien kokemuksia isäryhmästä ja isyydestä. Tavoitteena on selvittää Kylmäkosken vankilan isäryhmäläisten ajatuksia isyydestä, sekä miten isäryhmä on auttanut isyyden käsittelemisessä. Tavoitteena on myös selvittää, vahvistaako isäryhmä vankien isyyttä sekä kohdataanko heidät ryhmän aikana isinä vai vankeina. Lisäksi tavoitteena on löytää kehitysehdotuksia Kylmäkosken vankilan isäryhmä -toiminnalle. On muistettava, että isyys ei häviä, vaikka olisi vankilassa.

5.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta. Lähtökohtana laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa on ihminen ja hänen elämänsä sekä siihen liittyvät merkitykset. Aineistonkeruumenetelmiä on monia erilaisia, joita käytetään laadullisessa tutkimuksessa. Esimerkiksi yhtenä aineistonkeruumenetelmänä voidaan käyttää haastattelua, jota on käytetty tässä opinnäytetyössä. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on ymmärtää osallistujien näkökulmia, tässä tapauksessa haastatteluun osallistuneiden ymmärtäminen. Osallistujia on yleensä laadullisessa tutkimuksessa vähän. (Kylmä & Juvakka 2007, 16, 31.)

Yleistä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on halu ymmärtää ihmisten käyttäytymistä ja heidän toimintaansa. Tutkimuksessa saadut tiedot tulkitaan ja analysoidaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan käyttää havainnointia tutkittavan tulkitsemisen ja ymmärtämisen tukena. Ensin voidaan kerätä tutkimusaineistoa esimerkiksi haastatteluilla, ja sen jälkeen havainnoida tutkittavaa henkilöä, jolloin saadaan tarkempaa ymmärrystä hänen toiminnastaan. Tutkimusaineistoa voidaan kerätä joko kasvokkain tutkittavan kanssa, tai esimerkiksi postittamalla tutkimuskysymykset. Usein kvalitatiivisessa tutkimuksessa kerätään tutkimusaineisto haastattelemalla, jolloin voidaan päästä kasvokkaiseen vuorovaikutukseen tutkittavan henkilön kanssa. (Räsänen n.d., 6, 11, 18, 20.)

Vuorovaikutuksessa tärkeää on dialogisuus. Vuorovaikutuksessa kaikki aistit ovat oleellisia. Näkö on yksi ihmisen tärkeimmistä aisteista, näön avulla hahmotetaan kokonaisuuksia sekä yksityiskohtia. Näköaistilla havaitaan kasvojen ja kehon liikkeet, erilaiset värit ja niiden vivahteet sekä valoisuus. Ilmeiden avulla pystytään viestimään toisen mahdollisia ajatuksia. Suurin osa vuorovaikutuksesta tapahtuu sanattomasti.

Sanattomalla viestinnällä tarkoitetaan muun muassa ilmeitä, eleitä, katsetta ja keskusteluetäisyyttä. Sanaton viestintä alkaa jo ennen puheella käytävää viestintää. Ensisivaikutelma syntyy osittain jo sanattomasta viestinnästä esimerkiksi, miten tervehtii ja katsoo toista. (Väisänen, Niemelä & Suua 2009, 9, 24, 28.)

5.3 Tutkimuksen kohderyhmä

Tämän opinnäytetyön kohderyhmänä on Kylmäkosken vankilan isäryhmään osallistuneet vangit. Isäryhmään oli hakenut 15 vankia, joiden joukosta valittiin ryhmään kuusi vankia. Isäryhmään osallistuneet vangit valitsi Kylmäkosken vankilan pastori. Pääsääntöisesti vangit hakivat isäryhmään jättämällä hakemuksen pastorille. Ryhmän valinnassa merkityksellistä oli se, että isäryhmä ei jäisi kesken, vaan vankeuden tuoma kriisivaihe olisi käsiteltyä. Hän oli myös halunnut valita ryhmän niin, että ryhmän sisäinen dynamiikka toimisi ja isäryhmäläisten ryhmäytyminen tapahtuisi täten itsestään.

Haastatteluun osallistuivat kaikki isäryhmässä mukana olleet. Isäryhmässä olleita havainnointiin yhdessä vankilan isä-lapsi -illassa. Kohderyhmä ei pidä sisällään tietynlaisen rikoksen tehneitä vankeja, eikä tietoa rikoksesta sisällytetä opinnäytetyöhön. Isäryhmän lisäksi havainnoidaan yhtä isä-lapsi -iltaa, jotta tuettaisiin isäryhmässä saatuja havainnointeja sekä haastatteluja. Tämä opinnäytetyö toteutetaan perhetyön näkökulmasta. Tässä opinnäytetyössä huomioidaan vankien anonyymisyys.

5.4 Tutkimusaineiston keruu

Tähän opinnäytetyöhön aineistoa kerättiin isäryhmään tehdyistä haastatteluista, jotka toteutettiin Kylmäkosken vankilassa marraskuussa 2017. Haastatteluissa on tärkeää, etteivät kysymykset ole johdattelevia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 208). Teema-alueena tämän opinnäytetyön haastatteluissa oli Kylmäkosken vankilan isäryhmässä esiintyvät aiheet. Haastattelussa kysytyt kysymykset lähetettiin pastori Vesa Mäkelälle kommentoitavaksi ennen haastattelupäivää. Kuudesta isäryhmäläisestä kolme halusi ottaa haastattelukysymykset ennakkoon luettavaksi. Haastattelut toteutettiin heti viimeisen isäryhmä-kerran jälkeen yksilöhaastatteluina. Haastatteluihin osallistuivat kaikki kuusi isäryhmäläistä.

Haastattelut tapahtuivat samassa tilassa, jossa isäryhmä toteutettiin. Haastattelutilanteessa läsnä olivat opinnäytetyön tekijät sekä haastateltava vanki. Jokainen haastattelu äänitettiin kahdelle tabletille, jotka olivat tekijöiden henkilökohtaisia. Ennen haastattelua vangilta pyydettiin suostumus haastatteluun. Suostumus pyydettiin lupalomakkeella (ks. liite 2). Haastatteluista kerättiin isäryhmäläisen kokemuksia isäryhmästä ja isyydestä. Tutkimusaineisto säilytettiin niin, ettei se päätynyt ulkopuolisille. Opinnäytetyön valmistuttua aineisto hävitettiin asianmukaisesti.

Haastattelumenetelmänä tässä opinnäytetyössä on käytetty puolistrukturoitua teemahaastattelua. Teemahaastattelussa oleellista on se, että haastattelussa on jokin tietty teema, jonka pohjalta haastattelu etenee. Keskeistä kyseisessä menetelmässä ovat ihmisten kokemukset asioista ja niille annetut merkitykset, jotka syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 48.) Tämän opinnäytetyön haastatteluiden teemoina olivat isäryhmä ja isyys. Haastattelukysymyksiä oli yhteensä kaksitoista, joista kuusi liittyi isäryhmään ja kuusi isyyteen (ks. liite 1.).

5.5 Aineiston analysointi

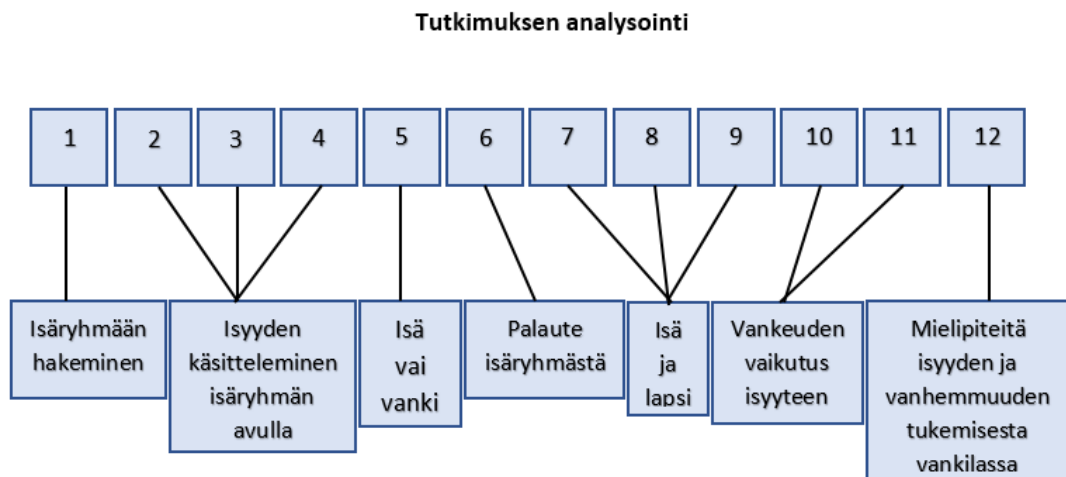
Analyysivaiheesta saadaan selville vastauksia ongelmiin. Analyysivaiheessa voi myös käydä niin, että analyysista selviää miten ongelmat olisi kuulunut asettaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston keruu tapahtuu monissa eri vaiheissa. Se voi tapahtua monien eri menetelmien avulla. Analyysia tehdään pitkin opinnäytetyön tutkimusprosessia, eikä niinkään vain yhdessä opinnäytetyön vaiheessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 221, 223.)

Tässä opinnäytetyössä aineistoa on analysoitu teemoittelulla, jota on ohjannut induktiivinen analysointi. Keskeinen asia induktiivisessa analysoinnissa on aineistolähteisyys (Hirsjärvi & Hurme 2011, 136). Induktiivinen analysointi toteutuu tässä opinnäytetyössä siten, että jokainen vanki tuo haastattelussa omalla kokemuksellaan painoarvoa tutkittavalle ilmiölle. Koska analysoinnissa haetaan vastauksia tutkimuksen tarkoitukseen ja tavoitteisiin, kaikkea tietoa ei tarvitse analysoida. (Kylmä & Juvakka 2007, 113.) Teemoittelulla tarkoitetaan laadullisen tutkimusaineiston jaottelua aihepiireittäin. Aineistoa saatetaan ryhmitellä muun muassa vastaajien iän tai asuinpaikkakunnan mukaan. Tässä opinnäytetyössä aineisto on ryhmitelty kysymysten mukaan. Ryhmittelyn jälkeen voidaan etsiä aineistosta eri teemoja. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Haastattelut äänitettiin, jonka jälkeen haastatteluista saadut aineistot litteroitiin ja teemoitettiin. Vastaajia oli kuusi, joiden haastattelut äänitettiin erikseen. Äänitteet olivat kestoltaan yhteensä 122 minuuttia ja 13 sekuntia. Äänitteet kuunneltiin ja sen pohjalta tehtiin litterointi käsin kirjoittamalla. Jokainen haastattelu kuunneltiin erikseen, ja niistä esiin tulleet vastaukset kirjattiin kysymyskohtaisille papereille. Haastattelukysymyksiä oli yhteensä 12, joten kysymyskohtaisia papereita tuli 12. Vastaukset jaoteltiin eri pinoihin aiemmin jaotelluiden kysymysten mukaisesti. Jokaiselle vastaajalle oli valittu eri värinen paperi, jonka väri pysyi samana koko litterointi prosessin ajan. Papereiden väreinä olivat vaaleanpunainen, punainen, sininen, vihreä, keltainen

ja oranssi. Kun kysymyksiin oli saatu vastaukset, ne jaoteltiin omiin pinoihinsa kysymyskohtaisesti. Jokaiseen kysymykseen tuli kuusi vastausta. Kysymyskohtaisista vastauksista koostettiin 12 ajatuskarttaa, joissa oli jokaisen vastaajan vastaus näkyvillä. Täten jokaisessa kysymyskohtaisessa pinossa oli yhteensä kahdeksan paperia. Litterointiprosessista papereita tuli yhteensä 96 kappaletta.

Kun äänitteet oli litteroitu, haastattelukysymykset teemoitettiin seitsemään eri teemaan. Kuviossa 1 numerot 1–12 viittaavat haastattelukysymyksiin, joista on muodostettu teemoja. Teemojen avulla on pystytty kirjaamaan opinnäytetyön tulokset selkeämmin aihealueittain (ks. kuvio 3).

Kuvio 3. Analysointitapa

5.6 Luotettavuus ja eettisyys

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta voi uhata muun muassa se, etteivät haastattelutavat ole kertoneet oikeaa mielipidettään haastattelussa. Lisäksi on tärkeää muistaa asiakkaan anonymisyys. Tämä sen takia, ettei haastateltavia voida tunnistaa. Kylmäkosken vankilan kanssa on sovittu luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyvistä asioista. Tähän opinnäytetyöhön on saatu lupa mainita Kylmäkosken vankila Annika Viitasaa-relta sekä Vesa Mäkelältä, lisäksi opinnäytetyölle on saatu tutkimuslupa Rikosseuraamuslaitokselta (ks. liite 5).

Haastatteluaineiston luotettavuuteen vaikuttaa paljon sen laatu. Luotettavuutta lisää kaikkien haastateltavien haastatteleminen, äänitteet ovat laadukkaita ja selkeitä sekä litteroinnissa on käytetty yhdenmukaista menetelmää. Jokainen yksilö on oma persoona, joten täytyy muistaa, ettei yhden vastaajan mielipide ole kaikkien mielipide. Ei siis voida yleistää haastatteluista saatuja mielipiteitä. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 185, 188.)

Jo tutkimuksen alkaessa on suotavaa pohtia, mitä vaikutusta tutkimuksella voi olla. Tutkimuskysymyksiä valittaessa tulee huomioida eettisyys. (Kylmä & Juvakka 2007, 143–144.) Tällä opinnäytetyöllä voidaan esimerkiksi kehittää isäryhmän toimintaa. Isäryhmän toimintaa saatetaan myös lisätä tai vähentää opinnäytetyön tulosten johdosta.

6 Opinnäytetyön tulokset

6.1 Isäryhmään hakeminen

”Tulla niiku jollai tavalla paremmaks isäks.” V2.

Osa haastatteluun vastanneista oli nähnyt osaston seinällä ilmoituksen isäryhmästä, jonka jälkeen heille oli herännyt mielenkiinto. Yhdelle vastaajalle Kylmäkosken vankilan pastori oli tullut kertomaan isäryhmästä. Pastori oli sanonut hänen olevan sopiva isäryhmään, jonka jälkeen vastaajaa oli alkanut kiinnostaa ryhmän toiminta. Yksi vastaaja oli laittanut hakemuksen, saatuaan suosituksen toiselta vanki-isältä. Isäryhmään oli haettu myös löytääkseen uusia näkökulmia isyyden käsittelemiseen ja isänä olemiseen. Mykkänen ja Huttunen (2008, 169) kertovat, ettei omaan isyyteen ole aina mahdollista saada tukea isähahmoltaan. Tällöin olisi hyvä, jos olisi mahdollisuus puhua isyydestä muiden isien kanssa (mts. 169). Osa vastanneista koki tuottaneensa lapsilleen pettymyksen joutuessaan vankilaan, joten he halusivat isäryhmän avulla käsitellä tätä asiaa. Pari vastaajaa mainitsi haastattelutilanteessa rangaistusajan suunnitelmasta, jossa heillä on tavoitteena perhesuhteiden ylläpito. He kertoivat isäryhmän olevan tällä hetkellä heidän kohdallaan perhesuhteiden ylläpitoa.

6.2 Isyyden käsitteleminen isäryhmän avulla

Ryhmän avoimuudella ja siellä olevalla luottamuksella on merkitystä siihen, kuinka paljon uskaltaa tuoda itsestään asioita esille. Asioiden esille tuominen puolestaan helpottaa niiden käsittelyä. Jokainen vastaaja oli kokenut pystyvänsä puhumaan avoimesti ja luottamuksella niistä asioista, joista oli ollut tarkoituskin puhua. Jos joku asia oli jäänyt isäryhmän aikana kertomatta, sitä ei oltu jätetty tarkoituksella sanomatta,

vaan se ei ole tullut sillä hetkellä mieleen. Isäryhmäläiset luottivat siihen, ettei ryhmän aikana kerrotuista asioista kerrota muille. Muiden isäryhmäläisten avautuminen omista tarinoistaan oli kannustanut erästä vastaajaa avoimeen keskusteluun. Hän perusteli vastaustaan sillä, ettei itse olisi pystynyt kertomaan omaa tarinaansa ensimmäisenä.

Jokaisesta vastaajasta tuntui siltä, että isäryhmästä oli ollut apua isyyden käsittelemisessä. Monen vastauksista nousi esille asioiden ääneen sanomisen tärkeys. Kun on puhuttu ääneen asioista, isäryhmäläiset ovat tunteneet, etteivät ole yksin asioiden kanssa eivätkä ole ainoita tässä tilanteessa. Tätä kautta moni koki saaneensa vertais-tukea. Osa isäryhmäläisistä oli kokenut, että asioiden ääneen sanominen oli helpottanut heidän oloaan. Isäryhmän avulla on pystytty käsittelemään sellaisia isyyteen liittyviä asioita, joita ei yleensä tulisi käsiteltyä. Osa isäryhmäläisistä kertoi asioiden ylös kirjaamisen auttaneen isyyden käsittelemisessä, koska asioista on tällöin tullut konkreettisempia. Haastattelupäivänä oli viimeinen isäryhmä-kerta, joten yksi vastaajista koki vaikeaksi sanoa tässä vaiheessa, onko isäryhmä auttanut vielä isyyden käsittelemisessä. Kyseinen vastaaja kuitenkin uskoi isäryhmän auttaneen, mutta ei vielä osannut tarkemmin kertoa millä tavalla.

”Isyys on aika haastavaa täältä vankilasta käsin.” V3.

Vastauksista tuli ilmi, että isäryhmän myötä isyyttä oli alettu ajattelemaan enemmän, ja sitä kautta saatu asioita parempaan järjestykseen. Isäryhmä oli tuonut itseluottamusta sekä rohkeutta omaan isyyteen. Rohkeus näkyi siinä, että osa vastaajista suunnitteli ottavansa yhteyttä lapsiinsa, joihin heillä ei ole ollut tuomion aikana yhteyttä tai se on ollut vähäistä. Isäryhmä on myös tuonut tulleessaan haaveita liittyen isyyteen. Näitä haluaisi tulevaisuudessa toteuttaa.

6.3 Isä vai vanki

”Näitten ryhmien aikana mä oon ehkä jopa hetkellisesti unohtanut olevani vankilassa.” V5.

Pari vastaajaa koki, että heidät oli kohdattu isäryhmässä sekä isänä että vankina. Toinen vastaajista perusteli vastaustansa siten, että pastori on puheellaan tuonut esille kaikkien isäryhmäläisten olevan isiä, vaikka ovatkin vankilassa. Toinen vastaaja puolestaan kertoi, että isäryhmän aikana oli puhuttu kumpanakin niin isänä kuin vankina. Muut vastaajat kokivat tulleet kohdatuksi isinä. Heidän perusteluitaan olivat, ettei isäryhmän aikana ole ollut minkäänlaista eriasettelua, vaan kaikki ovat olleet samantaisia. Heidät oli kohdattu isinä, mutta heidän mielestään vankilassa oloa ei voida sivuuttaa. Kohtaaminen isänä on ilmennyt sanallisesti isäryhmän vetäjien puheesta.

6.4 Palaute isäryhmästä

Isäryhmäläisten vastauksista tuli esille heidän tyytyväisyytensä isäryhmässä käytettävään kolmivaiheiseen malliin. Tämä oli helpottanut isyyteen liittyvien asioiden ymmärtämisessä ja käsittelemisessä. Lisäksi kyseisen mallin avulla oli löydetty yhtäläisyyksiä omasta ja lastensa lapsuudesta. Yksi vastaajista mainitsi, että kolmivaiheista mallia voitaisiin hyödyntää myös muissakin ryhmissä. Monet vastaajat nostivat esille pastorin olevan sopiva isäryhmän vetämiseen. He kokivat, että pastori oli perehtynyt isäryhmän tarpeisiin ja tiesi, miten ja mistä asioista heille kannattaa puhua.

Isäryhmässä oli avoin ilmapiiri, jonka kautta kaikki isäryhmäläiset pystyivät avoimesti puhumaan asioistaan. Eräs vastaaja koki isäryhmän olevan hyvä kokonaisuus, eikä

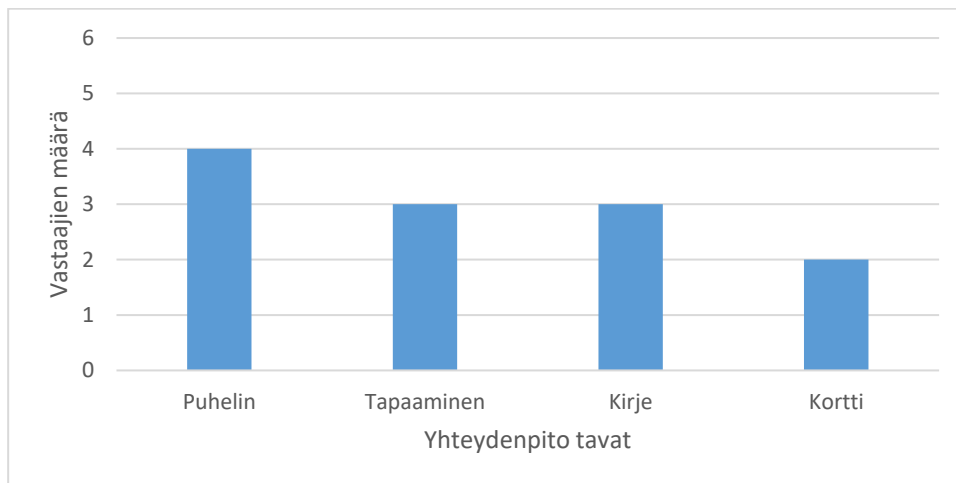
sitä tarvitse mitenkään muuttaa tai kehittää. Yhdeltä vastaajalta tuli kehittämisehdotus isäryhmän osallistujiin liittyen. Hän pohti, että lasten äidit voisivat osallistua isäryhmään, jolloin he kuulisivat lastensa isien näkökulmia isyydestä.

6.5 Isä ja lapsi

Vankeuden aikana vanhemmalla saattaa käydä mielessä ennen vankeutta lapsensa kanssa tehdyt yhteiset asiat (Fathers in prison n.d). Yksi vastaajista kertoi lapsen olleen mielessä varsinkin tuomion alussa, mutta nyt se on jäänyt taka-alalle, koska hän ei ole saanut yhteyttä lapseensa. Kuitenkin isäryhmän myötä lapset ovat olleet mielessä varsinkin television katselu tilanteissa, jos siellä on esiintynyt jotain lapsiin liittyvää. Muiden vastaajien mielessä lapset ovat päivittäin. Osa heistä ajatteli lapsiaan varsinkin silloin, kun olivat soittamassa heille.

”Usein kattelen viikonloppusin varsinkin Pikku Kakkosta. Sillo mää mietin, sillo mä vähän niiku kuvittelen et mä kattelen sitä likan kaa.” V4.

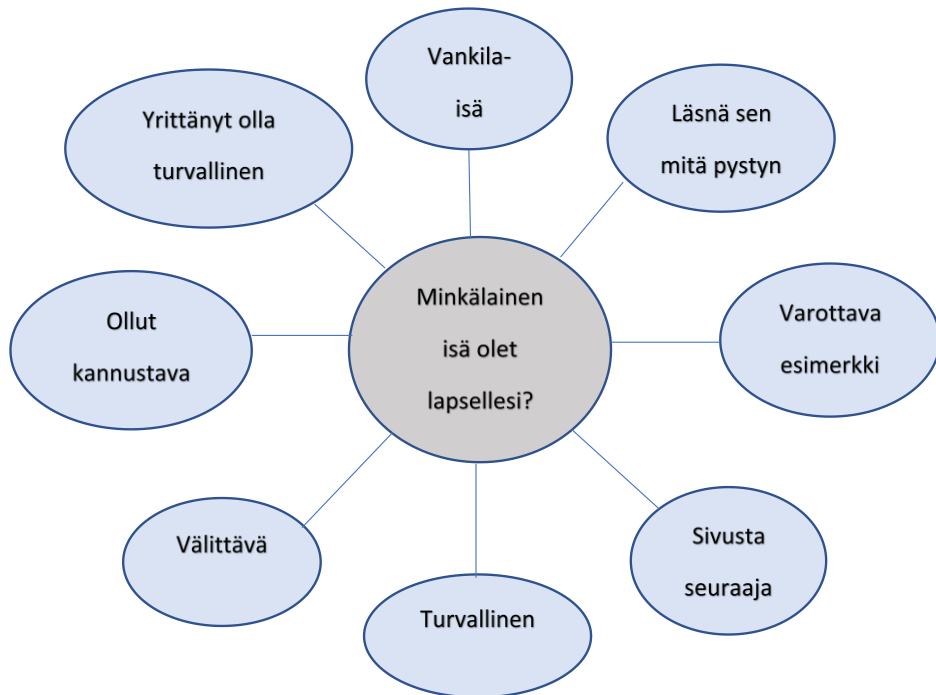
Vastaajista neljä pitää yhteyttä lapsiinsa puhelinsoitoilla. Heistä kolmella oli tapaamisia lastensa kanssa (ks. kuvio 4). Yksi vastaajista oli sopinut lapsensa kanssa, että hän ei tule tapaamaan isäänsä vankilaan. Tämä sen takia, ettei lapselle jää muistoa isästä vankilassa. Muutamat vastaajat pitävät yhteyttä lastensa kanssa kirjeillä ja postikorteilla. Parilla vastaajalla ei ole ollut yhteyttä lapsiinsa tuomion aikana. Kuitenkin toinen heistä lähettää kortteja ja kirjeitä lapsilleen, mutta hänellä ei ollut varmuutta menevätkö ne perille. Kaikki vastaajat, joilla oli yhteys lapsiinsa, keskustelivat lastensa kanssa arkisista asioista esimerkiksi, miten koulussa menee. Yksi vastaaja kertoi olevansa niin iloinen tapaamisesta, että hän kuuntelee mitä lapsella on kerrottavana ja seuraa hänen toimintaansa osallistumalla siihen itsekin.

Kuvio 4. Yhteydenpito

6.6 Vankeuden vaikutus isyyteen

Vankeudella on vaikutusta isyyteen ja jokaisella vanki-isällä on omakohtaisia kokemuksia sen vaikutuksista. Vastaajien vastauksista koostettiin kuvio, jossa nostettiin esille vastaajien mielipiteitä siitä, minkälainen isä on (ks. kuvio 5). Vastauksista nousi esille, että he ovat isiä, jotka ovat vankilassa. Vankilaympäristön vaikutus näkyi suurimmassa osassa vastauksista. Vankeuden tuoman yhteydenpidon hankaluutta toi eräs vastaaja esille niin, että hän kertoi olevansa läsnä sen mitä pystyy, viitaten tapaamisiin. Osa vastaajista kertoi enemmän kokemuksistaan siitä, minkälaisia he ovat olleet. Eräs vastaajista mietti vastaustaan hetken ja päätyi siihen tulokseen, että toimii lapselleen varoittavana esimerkkinä. Toisaalta osa koki olevan vankeudesta huolimatta välittäviä ja turvallisia isiä lapsilleen.

Kuvio 5. Minkälainen isä olet

Jokainen vastaaja koki vankeuden vaikuttaneen isyyteen eri tavoin. Pari vastaajista kertoi vankeuden tehneen heidät etäisiksi lastensa kanssa, koska eivät ole enää samalla tavalla käytettävissä kuin ennen. Yksi vastaajista koki vankeuden vaikuttaneen aika tuhoisasti, mutta uskoi sen olevan väliaikaista. Toisaalta yksi vastaajista uskoi vankeuden lujittaneen suhdettaan lapseensa parempaan suuntaan.

”Mä oon sellanen vankila isä, et mä oon aina siel puhelimen pääs sit vaa.” V1.

6.7 Mielipiteitä isyyden ja vanhemmuuden tukemisesta vankilassa

Lapsi- ja perhetyön linjauksien (2013, 8) mukaan vanhemman ja lapsen välisen suhteen tukeminen on tärkeää vankeuden aikana. Viiden vastaajan mielestä isyyttä ja

vanhemmuutta voitaisiin tukea vankilassa vielä enemmän. Yksi vastaajista pohti, jos isyyttä ja vanhemmuutta tuettaisiin enemmän, se motivoisi rikoksettomampaan elämään, ja täten saisi viettää aikaa perheen kanssa. Isäryhmätoiminta koettiin vastaajien kesken hyväksi osaksi isyyden tukemista vankilassa. Parin vastaajan mielestä lapsitapaamisajat ovat kestoltaan lyhyitä. Toinen heistä perusteli tätä sillä, että lapsilla saattaa mennä hetki ennen kuin he tottuvat tilanteeseen vankilaympäristössä.

On mahdollista, että lastensuojelu on vanhemman ja lapsen tapaamisten suunnittelussa mukana (Lapset etusijalle vankiloiden perhetyössä 2013). Yhdessä vastauksessa oli ristiriitaa. Vastaajan mielestä vankilan tulisi tukea enemmän tapaamisia lasten kanssa. Tätä voitaisiin tukea enemmän esimerkiksi lastensuojelun kautta. Toisaalta hän koki, että Kylmäkosken vankilassa on riittävästi tukea isyyteen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa.

6.8 Tulosten johtopäätökset

Opinnäytetyön tuloksista voidaan päätellä, että isyyteen liittyvistä ajatuksista kirjaaminen ja niistä ääneen puhuminen auttavat isyyden käsittelemisessä. Kun asiat sanotaan ääneen ja kirjataan ylös, tällöin asioista tulee paljon todentuntuisempia ja ne on helpompi sisäistää. Isäryhmässä on kirjattu jokaisen vangin henkilökohtaiset ajatukset isyydestä ylös, olisiko vanki-isät välttämättä kirjanneet tällaisia asioita ylös ilman isäryhmää.

Tuloksista on myös nähtävillä, että vankilan perhetyölle on lisää tarvetta. Vankilan perhetyössä on huomioitava lastensuojelulaissa (417/2007, 54 §) esille nostettu lapsen oikeus tavata ja pitää yhteyttä omiin vanhempiinsa. Kuitenkaan Kylmäkosken vankilan sääntöjen mukaan vankilan ulkopuolelta ei voida soittaa vangille (Kylmäkosken vankilan omaisen opas n.d.). Täytyy muistaa, että vankiloilla on kuitenkin olemassa tietynlaisia turvallisuuteen liittyviä sääntöjä, joiden puitteissa vangille ei voida

soittaa vankilan ulkopuolelta. On huomattavissa ristiriitaa lastensuojelulaissa mainittujen lapsen oikeuksien sekä vankiloiden turvallisuussäntöjen välillä. Onko lapsen oikeudet sittenkään toteutettavissa lastensuojelulain mainitsemilla tavoilla? Tähän asiaan olisi hyvä kiinnittää enemmän huomiota.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille vanki-isien kokemuksia isäryhmästä ja isyydestä sekä löytää kehittämis ehdotuksia Kylmäkosken vankilan isäryhmä -toiminnalle. Kokemuksia isäryhmästä ja isyydestä saatiin haastattelemalla isäryhmän vanki-isiä. Haastattelukysymykset oli jaoteltu isäryhmään ja isyyteen liittyen. Yhtenä haastattelukysymyksenä oli kysyä vanki-isien kehitysehdotuksia isäryhmä -toiminnalle, jolla on vastattu yhteen opinnäytetyön tarkoitukseen. Lisäksi isäryhmän kehitysehdotuksia ja haasteita on kysytty pastori Vesa Mäkelältä, myös opinnäytetyön tekijät ovat kertoneet oman näkökulmansa. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää isäryhmäläisten ajatuksia isyydestä ja siitä, miten isäryhmä on auttanut isyyden käsittelemisessä. Lisäksi tavoitteena oli selvittää toimeksiantajan toimesta, vahvistiko isäryhmä vankien isyyttä sekä kohdattiinko heidät ryhmässä isinä vai vankeina. Opinnäytetyön tuloksista on saatu selville vastaukset näihin tavoitteisiin.

Isäryhmäläisillä oli vaikeaa sanoittaa omia tunteitaan, he eivät osanneet sanoa mikä sana voisi kuvastaa omaa tuntemustaan. Keskustelu oli helpompi aloittaa negatiivisemmista asioista omassa isyydessään. Kuitenkin osalta isäryhmäläisistä tuli enemmän positiivisia asioita fläppipaperille kuin negatiivisia. Isäryhmäläisten oli vaikea keskustella omista hyvistä puolistaan. He huomasivat paremmin tekemänsä virheet kuin asiat, missä olivat onnistuneet. Tähän voi vaikuttaa vankila ympäristönä, koska se on itsessään negatiivinen ympäristö, jossa muistaa aina miksi on siellä. Vankilaan

joudutaan ainoastaan silloin, kun on tehnyt jonkun virheen. On helpompi kertoa itsestään virheitä kuin asioita, joissa on onnistunut.

Virolainen (2017, 8) mainitsi artikkelissaan vertaistuen tärkeydestä. Vertaisilta saatu tuki auttaa omien asioiden käsittelemisessä ja sitä kautta siihen voi saada uusia näkökulmia. Vertaisilleen voi olla myös helpompi puhua omista asioista varsinkin, jos heillä on samanlaisia kokemuksia. Isäryhmässä ryhmäläiset auttoivat toisiaan tunteiden sanoittamisessa (Mäkelä n.d.). Lisäksi opinnäytetyön tuloksista selvisi, että kun muut avautuivat omista tarinoistaan, kannusti se erästä vastaajaa kertomaan oman tarinansa. Asioista ääneen puhuminen oli saanut isäryhmäläiset tuntemaan, että samassa tilanteessa on muitakin vankeja. Osa isäryhmäläisistä koki saaneensa isäryhmän kautta vertaistukea.

Kuten Kopsen ja Lehtolan (2013, 88) opinnäytetyön tuloksista oli selvinnyt tarve isäryhmätoiminnan lisäämisestä, myös tämän opinnäytetyön tuloksista oli huomattavissa kyseiselle toiminnalle tarvetta. Lisäksi tämän opinnäytetyön tuloksista nousi esille isyyteen ja vanhemmuuteen liittyvän toiminnan tärkeys. Tällainen toiminta saattaa olla motivaattorina vanki-isän tavoitteisiin, kuten rikoksettomuuteen ja hänen haluunsa pitää yhteyttä perheeseensä. Toiminnan kautta voi saada myös keinoja saavuttaakseen omat henkilökohtaiset tavoitteensa.

On tärkeää huomioida myös vankilassa olevan vanhemman, tässä tapauksessa isän, näkökulmat vanhemmuudesta ja isyydestä. Kun mietitään, miten paljon puhutaan äidin ja lapsen välisestä suhteesta, saattavat isät valitettavasti usein jäädä vähemmälle huomiolle. Isän suhde lapseen on yhtä tärkeä kuin äidin. Isä-lapsi -suhde saattaa heikentyä isän joutuessa vankilaan ja täten vieraannuttaa heidät toisistaan (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2013, 8).

Tukeakseen isän ja lapsen välistä suhdetta vankiloilla on erilaisia toimintoja, kuten isä-lapsi -iltoja ja vanhemmuutta tukevia ryhmiä. Lapsi- ja perhetyön linjauksien

(2013, 6) mukaan perhesuhteiden ylläpitäminen ja tukeminen kuuluvat Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan. Vankilassa olevan vanhemman vastuuta lapsen kasvatuksesta täytyy tukea ja edistää, esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuuden olla osana lapsen arkea (mts. 22). Voi olla mahdollista, että lapsen äidin luottamus lapsen isää ja hänen isyyttään kohtaan heikentyy isän joutuessa vankilaan. Lapsen äidin on vaikea luottaa, että vankilaan joutunut isä on kykenevä ottamaan vastuuta lapsestaan. Isän kokemus omasta isyydestä ja vanhemmuudesta saattaa horjua varsinkin silloin, jos siihen ei ole mitään tukikeinoja. Myös kyseisestä luottamuspulasta johtuen, lapsen äiti saattaa rajoittaa isän yhteydenpitoa lapseensa. Lapsella on oikeus pitää yhteyttä kumpaankin vanhempaansa, vaikka toinen vanhemmista ei hyväksyisi sitä.

Vankilassaolo asettaa rajoitteita isänä olemiselle. He eivät voi olla yhteydessä lapsiinsa välttämättä silloin kun haluaisivat. Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että osa vastaajista kutsui itseään vankila-isäksi, koska he ovat käytettävissä yleensä vain puhelimen päässä. Siviilistä ei voi soittaa Kylmäkosken vankilan vangeille (Kylmäkosken vankilan omaisen opas n.d.). Valitettavasti lapsi ei voi soittaa isälleen vankilaan juuri sillä hetkellä, kun haluaisi jakaa isän kanssa jonkun asian, kertoa huolistaan tai saada muuta tukea. Lapsi ei välttämättä ymmärrä, että se ei johdu hänestä itsestään ja saattaa ruveta syyttelemään itseään siitä, että isä on vankilassa. Myöskään isä ei voi ottaa yhteyttä lapseensa juuri silloin, kun haluaisi, vaan vangeilla on erikseen pyydetty soittoajat, jolloin he saavat soittaa siviiliin osaston puhelimesta.

Virolainen (2017, 8) kertoo artikkelissaan, että ihmissuhteissa, jotka tukevat vankien hyvinvointia on oleellista vangin kokemus hyväksytyksi tulemisesta. Vankilassa ollessaan olisi tärkeää, jos vangin olisi mahdollista nähdä perheensä voimavaranaan ja motivaattorina päihteettömään ja rikoksettomaan elämään. Kun perhe toimii vangin voimavarana, on vangin helpompi päästä irti päihteistä, ja sitä kautta jatkaa rikoksetonta elämää. Jotta vanki voisi nähdä perheensä voimavaranaan, hänen täytyisi saada heiltä tukea vankilassa olemiseen. Jos vanki ei saa perheeltään tukea vankilasaolon aikana, voi päihteistä irtaantuminen sekä vankilakierteen välttäminen olla haastavaa.

Väisäsen, Niemelän ja Suuan (2009, 28) mukaan ensivaikutelma syntyy pienistä asioista kuten katseesta ja tervehdys tyylistä. Tämän opinnäytetyön haastattelutilanteessa haastattelijat olivat vastaanottamassa haastateltavia ja ennakkoluulottomasti. Tämä teki haastattelutilanteesta omalta osaltaan rennomman ja vuorovaikutus haastateltavan sekä haastattelijan välillä ei ollut niin jännittynyt. Haastattelutilanteen jännittävyttä helpotti, kun tilassa ei ollut muita, kun haastattelijat ja haastateltava.

Vankien kanssa yhteistyössä toteuttaviin opinnäytetöihin tarvitaan tutkimuslupa (ks. liite 5.). Jotta isäryhmäläistä saatiin haastatella, täytyi häneltä pyytää suostumus haastatteluun (ks. liite 2.). Mikäli haastatteluihin ei olisi saatu isäryhmäläisiltä suostumuksia, tätä opinnäytetyötä ei olisi voitu toteuttaa sen suunnitelman mukaisesti. Opinnäytetyön tulosten luotettavuuden kannalta haastateltujen vankien vastausten todenmukaisuutta ei voida tietää. Haastateltaessa ei voi varmuudella tietää, puhuuko haastateltava totta, joten hänen kertomaansa on luotettava. Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisää aiheeseen liittyen tehdyt aiemmat tutkimukset, joiden tuloksista on havaittavissa samankaltaisia tarpeita ja aiheen tärkeys.

Isäryhmän haasteet ja kehitysehdotukset

Isäryhmän haasteena oli, että osalla vangeista lasten äidit eivät anna mahdollisuutta nähdä lasta tai muuten rajoittavat lapsen näkemistä. Vasta kun lapsen äiti tajuaa lapsen näkemisen olevan osa perhetyötä ja vangin isyyttä, antaa äiti mahdollisuuden tapaamiselle. Yhtenä haasteena oli, että kaikki vangit eivät tiedä lapsensa osoitetta. Osoitteen saaminen ja lapsen asuinpaikan selvittäminen voi olla haastavaa, jos ei ole lapsen äitiin tai lapseen minkäänlaista yhteyttä.

Kehitysehdotuksena isäryhmälle oli, että voitaisiin perustaa yksi ryhmä niin, että vankien puoliset olisivat mukana. Tällöin puoliset kuulisivat isien mielteitä omasta isyydestään ja isämallista, jolloin he voisivat ymmärtää vankien olevan tosissaan isyytensä kanssa. Olisi hyvä, jos voitaisiin perustaa ryhmä myös vankilassa oleville isoisille, eli niin sanottu papparyhmä. Isoisille olisi omat kysymykset liittyen isyyteen ja isoisänä olemiseen. Isoisyyteen olisi myös hyvä saada tukea ja apua. Monella vangilla on kuitenkin tämä tilanne, että on jo lapsenlapsia olemassa. Isäryhmätoiminta koettiin Kylmäkosken vankilassa toimivaksi, joten olisi hyvä, jos sitä saataisiin vietyä myös niihin Suomen vankiloihin, joissa isäryhmätoimintaa ei ole tai sitä on vähäisesti. Tietoa muiden vankiloiden isäryhmätoiminnasta ja sen olemassa olosta on tällä hetkellä haasteellista löytää.

Lähteet

Arvot ja strategia. 2017. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 11.12.2017. <http://www.rikkosseuraamus.fi/fi/index/rikkosseuraamuslaitos/arvot.html>.

Ehjä perhe -toiminta. N.d. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Viitattu 12.12.2017. http://www.krit.fi/fin/palvelut/ehja_perhe_toiminta/.

Enroos, R. 2015. Vankila, vanhemmuus ja lapsi – näkökulmia perhekäyttöihin. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus Acta Poenologica 2/2015. Tampere: Suomen yliopistopaino – Juvenes Print.

Enroos, R. 2016. Vankien perhesuhteet ja vanhemmuus. Julkaistu 10.6.2016. Haaste: Asiantuntevasti rikosentorjunnasta ja kriminaalipolitiikasta. Viitattu 7.1.2018. <http://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste22016/vankienperhesuhteetja-vanhemmuus.html>.

Fathers in prison. N.d. Children of prisoners Europe. Viitattu 2.11.2017. <http://childrenofprisoners.eu/fathers-in-prison/>.

Hautamäki, A. 2002. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Toim. J. Sinkkonen & M. Kalland. 1.–2. p. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.–17. p. Helsinki: Tammi.

Huoltajuus, elatus, isyyden tunnustaminen. N.d. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 27.12.2017. <http://stm.fi/huoltajuus>.

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: Ps-kustannus.

Iltasatuja vankilasta kotiin. 2011. Artikkelit Yle uutisten sivustolla 17.10.2011. Viitattu 14.12.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-5438497>.

King, D. 2002. Parents, Children and Prison: Effects of Parental Imprisonment on Children. Research report commissioned by Combat Poverty Agency, Ireland. Viitattu 2.11.2017. <http://arrow.dit.ie/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=cserrep>.

Kohti avoimempaa täytäntöönpanoa. N.d. Esite Rikosseuraamuslaitoksesta.

Koponen, H. & Lehtola, M-A. 2013. ”Me ei olla pelkkiä vankeja vaan myös hyviä isiä” Vanhemmuusteemaisen isäryhmän arviointi Riihimäen vankilassa. Opinnäytetyö, AMK. Laurea ammattikorkeakoulu, sosiaaliala. Viitattu 28.12.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54421/Koponen_Heidi_Lehtola_Mari-Anne.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Kylmäkosken vankila. 2017. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 11.12.2017. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat/kylmakoskenvankila.html>.

Kylmäkosken vankilan omaisen opas. N.d. Esite Kylmäkosken vankilasta.

L 361/1983. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Annettu 8.4.1983. Viitattu 27.12.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1983/19830361#Pidp451133536>.

L 767/2005. Vankeuslaki. Annettu 23.9.2017. Viitattu 27.11.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767#L10P6>.

L 417/2007. Lastensuojelulaki. Annettu 13.4.2007. Viitattu 2.10.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

L 11/2015. Isyyslaki. Annettu 13.1.2015. Viitattu 11.12.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>.

Lapset etusijalle vankiloiden perhetyössä. 2013. Verkko uutinen 19.4.2013. Lapsiasia. Viitattu 7.1.2018. <http://lapsiasia.fi/tata-mielta/tiedotteet/tiedotteet-2013/lapset-etusijalle-vankiloiden-perhetyossa/>.

Lapsi- ja perhetyön linjaukset. 2013. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 7.6.2017. <http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/6G5krDHMF/Lapsi- ja perhetyon periaatteet .pdf>.

Lasten sivut. N.d. Portti Vapauteen. Viitattu 12.12.2017. <http://www.porttivapauteen.fi/lapset>.

Mikä KRIS on? N.d. KRIS. Viitattu 7.1.2018. <https://kris.fi/sample-page/>.

Mykkänen, J. & Huttunen, J. 2008. Perhesuhteet puntarissa. Toim. E. Sevón & M. Notko. Helsinki: Gaudeamus.

Mäkelä, V. 2017. Opinnäytetyö JAMK. Sähköpostiviesti 10.9.2017. Vastaanottaja P. Pennanen. Tietoa Kylmäkosken vankilan isäryhmästä.

Mäkelä, V. N.d. Kuvaus Kylmäkosken vankilan isäryhmästä.

Nova Smart Solutions. 2016. Prisoner's Kids: The Invisible Victims of Crime. An evidence-based report on the importance of a holistic approach to crime. Second Chances SA. Viitattu 2.11.2017. <http://www.novasmartsolutions.com.au/wp-content/uploads/2016/07/The-Invisible-Victims-of-Crime-NOVA-Smart-Solutions.pdf>.

Pellonpää, P. & Peräinen, S-K. 2013. "Saa halata" Vankilan perhetyö – vankiperheiden puolesta. Opinnäytetyö, AMK. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 7.1.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58093/Pellonpaa_Pia_Perainen_Sanna-Kaisa.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Raninen, J. 2013. Isänä vankilassa. Vanhemmuus vankilassa ja sen vaikutukset lapsiin. Mediapinta.

Rikosseuraamuslaitos tilastoja. 2016. Verkojulkaisu. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 7.1.2018. http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-tilastolinenvuosikirja/OEnaT5BkF/RISE_Tilastoja_2016.pdf.

Räsänen, H. N.d. Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät. Viitattu 13.1.2017. http://www.hamk.fi/verkostot/kudos/menetelmat/Documents/4_Kvalitatiiviset_tutkimusmenetelmaet.pdf.

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. 1. p. Helsinki: WSOYpro

Sassi, T. 2017. Uusi opas perheelle, jossa vanhempi on vangittuna. Artikkelit Kriminaalihuollon tukisäätiön sivustolla. Julkaistu 9.3.2017. Viitattu 14.1.2017. <http://www.krits.fi/fin/saatio/ajankohtaista/?Uusi-opas-perheelle-jossa-vanhempi-on-vangittuna&nid=216>.

Sevón, E. & Notko, M. 2008. Perhesuhteet puntarissa. Toim. E. Sevón & M. Notko. Tampere: Tammer-paino.

Sinkkonen, J. 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.

Sinkkonen, J. 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Toim. J. Sinkkonen & M. Kalland. 1. p. Helsinki: WSOYpro.

Tietopaketti Kylmäkosken vankilasta sen yhteistyökumppanien ammattilaisille, muille sidosryhmille ja sinne tuleville vangeille. N.d. Esite Kylmäkosken vankilasta.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Vanhemman vankeusrangaistus. 2016. Artikkelit Lastensuojelun käsikirjassa. Tuottanut Rikosseuraamuslaitos, RISE. Julk. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Päivitetty 23.2.2016. Viitattu 28.12.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/vanhemman-vankeusrangaistus>.

Vanhempi vankilan portilla 2017–2019. N.d. Hankkeet. Ensi- ja turvakotien liitto. Viitattu 14.12.2017. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tietoa-liitosta/hankkeet/#vanhempi-vankilan-portilla>.

Vankien omaiset VAO Ry. 2017. Päivä kerrallaan. Opas läheiselle ja rangaistukseen tuomitulle. Toim. A. Lapintie. Korj. p. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Viitattu 13.10.2017. <http://www.porttivapauteen.fi/filebank/1419-Paivakerrallaan.pdf>.

Vankilatyö. N.d. KRIS. Viitattu 7.1.2018. <https://kris.fi/vankilatyo/>.

Virolainen, A. 2017. Pitkät ihmissuhteet auttavat vankeja. Keski-suomalainen, 147, 280, 15.10.2017, 8.

Väisänen, L., Niemelä, M. & Suua, P. 2009. Sanat työssä, vuorovaikutus ammattitaitona. 1. p. Helsinki: Kirjapaja.

Woodward, R. 2003. Families of prisoners: Literature review on issues and difficulties. Occasional paper no.10. Australian Government Department of Family and Community Services. Viitattu 2.11.2017. https://www.dss.gov.au/sites/default/files/documents/05_2012/op10.pdf.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. 1989. Unicef. Viitattu 10.6.2017. https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Haastattelukysymykset

Teemat: Isäryhmä, isyys

1. Mikä sai sinut hakemaan mukaan isäryhmään?
2. Koetko, että isäryhmässä pystyi puhumaan avoimesti ja luottamuksella? Jos kyllä/ei, minkä takia?
3. Tuntuuko, että isäryhmä on auttanut isyyden käsittelemisessä?
4. Minkälainen vaikutus isäryhmällä on ollut isyyteesi?
5. Kohdattiinko sinut ryhmän aikana isänä vai vankina?
 - Mistä huomasit tämän?
6. Mikä/mitkä asiat olivat mielestäsi onnistuneet isäryhmässä? Olisiko jotain kehitettävää?
7. Miten paljon lapsi on mielessä/missä tilanteissa?
8. Miten pidät yhteyttä lapsiisi/lapseesi?
9. Mistä juttelet / teet lapsesi kanssa?
10. Minkälainen isä olet lapsellesi? Haluaisitko avata tätä lisää?
11. Miten vankeus on vaikuttanut isyyteesi, entä isä-lapsisuhteeseen?
12. Minkälaista isyyden/vanhemmuuden tukeminen vankilassa pitäisi mielestäsi olla?

Kiitos vastauksista!

Liite 2. Lupalomake haastatteluihin

ISÄRYHMÄLÄISEN SUOSTUMUS HAASTATTELUUN

Tämän opinnäytetyön aiheena on Kylmäkosken vankilan isäryhmän kokemuksia isyydestä ja isäryhmästä. Tarkoituksena on selvittää isäryhmäläisten ajatuksia isyydestä sekä miten isäryhmä on auttanut isyyden käsittelemisessä. Tavoitteena on selvittää, että vahvistaako isäryhmä vankien isyyttä sekä kohdataanko heidät ryhmän aikana isinä vai vankeina.

Tämä suostumus antaa opinnäytetyön tekijöille Pauliina Nurmilammelle ja Päivi Penaselle luvan äänittää haastattelun sekä käyttää haastatteluista kerättyä aineistoa ai-noastaan opinnäytetyössään. Osallistumiseni haastatteluihin on vapaaehtoista. Olen tietoinen, että opinnäytetyössä ja sen prosessissa ei käytetä mitään, mistä minut voitaisiin tunnistaa. Olen myös tietoinen, että saan halutessani lukea valmiin opinnäytetyön. Haastatteluaineistoa käsitellään luottamuksellisesti. Aineisto säilytetään niin, ettei se päädy ulkopuolisille. Opinnäytetyön valmistuttua aineisto hävitetään asianmukaisesti.

Annan suostumukseni käyttää haastattelussa esiin tulleita kokemuksiani isyydestä ja isäryhmästä opinnäytetyötä varten. Haastattelussa saan itse päättää, mitä haluan tuoda itsestäni esille.

Paikka ja aika:

Allekirjoitus:

Syksyllä 2017 Kylmäkosken vankilassa:

Isäryhmä

Istunto / viikko – kesto arviolta 7 viikkoa

”Isäksi, joka olet!”

- vastuulliseen vanhemmuuteen ohjaava kuntoutusryhmä vankeudessa oleville isille Kylmäkosken vankilassa

Tavoite: Herättää ryhmäläisissä vastuulliseen vanhemmuuteen ohjaava kasvuprosessi omassa isyydessä. Pysäyttää mahdollinen isyydestä vierauttava kehitys, jonka juuret ovat omassa perhehistoriassa, elämän valinnoissa tai kyvyttömyydessä nähdä isyyden koko merkitys itselle. Nostaa esille toivon ja käytännön toteutuksen näkökulmat siinä isyydessä, jollaista haluaa omille lapsilleen osoittaa.

Metodi: Vertaisryhmäprosessi, jossa käydään läpi jokaisen ryhmäläisen isyysprosessi aikamuodoissa:

1. Isyys omassa primaariperheessä ja sieltä nousevat isyyden mallit
2. Oman isyyden toteutuminen nykyhetkeen mennessä
3. Oman isyyden tavoitteet tulevaisuudessa.

Ohjaajat: pastori Vesa Mäkelä, ohjaaja Pirkko Salmi, stt Annika Viitasaari

Oletko kiinnostunut?

Ota yhteyttä ohjaajiin 24.8. mennessä?

Liite 4. Todistus isäryhmästä

TODISTUS

Xxxx Yyyyyyyy (zzzzzz.)

on suorittanut ihmisenä kasvuun ja vastuulliseen vanhemmuuteen ohjaavan kuntouttavan keskipitkän

Isä-ryhmän

04.10. - 15.11.2017

Ohjelma on sisältänyt:

- omaan itsetuntemukseen ja vanhemmuuden vastuuseen kasvamista sekä isyyden ja miehen mallien pohdintaa omasta historiasta nykyisyyteen
- suunnitelman laadinta isyyden toteuttamisesta nykyisyydestä tulevaisuuteen
- itsenäisiä tehtäviä ja niiden ryhmämuotoista purkamista

Kylmäkosken vankilassa 15.11.2017

Ohjelman ohjaajat:

Vesa Mäkelä

Pirkko Salmi

Liite 5. Tutkimuslupa

Tutkimuslupa

15.9.2017

39/332/2017

Opiskelijat
 Pauliina Nurmilampi
 Päivi Pennanen
 Jyväskylän amk,
 sosionomin koulutusohjelma
 Rajakatu 35,
 40200 Jyväskylä

Hakemuksenne 31.8.2017

Tutkimuslupahakemus

Olette hakeneet Rikosseuraamuslaitokselta tutkimuslupaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomi koulutusohjelman opinnäytetyötä varten. Opinnäytteen ohjaajana toimii lehtori Taja Kiiskilä. Opinnäytteen yhteyshenkilö Kylmäkosken vankilassa on erityisohjaaja Annika Viitasaari.

Tutkimuksen aihe

”Isäksi, joka olet! Isäryhmä Kylmäkosken vankilassa.

Tutkimuksen toteutus

Havainnointi ja haastattelut Kylmäkosken vankilan isäryhmässä.

Lupahakemus

Haette lupaa haastattelujen ja havainnoinnin suorittamiselle.

Päätös

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö myöntää teille tutkimusluvan hakemuksenne mukaisesti. Haastattelut ja havainnointi tulee tehdä vankilan johtajan tai apulaisjohtajan suostumuksella ja välityksellä.

Vankien osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja heiltä tulee pyytää yksilöity kirjallinen suostumus osallistumisesta tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset on esitettävä niin, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa. Tutkimusaineisto on säilytettävä siten, ettei se joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimusaineisto on tarkoitettu vain tutkimukselliseen käyttöön ja se on hävitettävä yksilötietojen osalta tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen toteutus ja tutkimusaineiston keruu ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa vankilan muulle toiminnalle.

Tutkimuksen valmistuttua siitä tulee lähettää sähköinen kopio tai paperikopio Kylmäkosken vankilaan, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukseen, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen Kriminologiselle kirjastolle. Opinnäytteestä tulee myös lähettää sähkö-

Osoite
 Lintulahdenkuja 4
 00530 HELSINKI

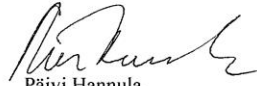
Puhelin
 029 56 88500

Telekopio
 029 56 88446

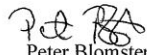
Sähköpostiosoite
 kirjaamo.rise@om.fi

2(2)

postitse tiivistelmä Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikköön
(peter.blomster@om.fi). Rikosseuraamuslaitos pidättää oikeuden julkaista opinnäytteen intranet- ja tiivistelmän internet-sivuillaan.

Päivi Hannula
ylitarkastaja, kehitysjohtajan sijainen

Peter Blomster
erikoistutkija

Tiedoksi

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen johtaja
Kylmäkosken vankilan johtaja